

Szerkesztőség, kiadó hivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop, - Brassai-utca 10

Az Uj Kelet telefonjai Szerkesztőség 977 Kiadóhivatal 544 Nyomda 876 Héber osztály 455 Cs. N. Sz. 688

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek címen- dők. - Kéziratokat nem adjunk vissza és nem öriz- netünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

V. évfolyam, 128. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Szivan 19.

1922. június 15, Csütörtök

A parasztpárt és a nemzeti párt kolozsvári tárgyalásai

Mit mond Maniu és Lupu A nemzeti párt kommunikéje

Az Uj Kelet tudósítójától.

A belpolitikai válság döntő fordulathoz érkezett. A nemzeti párt végrehajtóbizottsága tegnap esti üléséről kommuniké tett közlést, amely többek között olyan megállapításokat tartalmaz, amelyek egyszer s mindenkorra véget vetnek minden reménynek a liberálisokkal való megegyezésre. Constantinescu újabb akciója tehát, amelyről tegnap hírt adtunk és amely ismét kísérletezni akart a közlekedéssel, teljesen illuzóriussá válik, sőt nemzetipártiak körében szerzett információ szerint Constantinescu tervezett erdélyi útja el is marad.

Ezzel szemben Kolozsvárra érkeztek Lupu és Mihalache, a parasztpárt vezetői, hogy a közös ellenzémi akció érdekében megegyezzenek Maniu-akkal. A tárgyalások egész nap tartottak, de ezek tartalmáról sem Maniu Gyula, sem Mihalache sem nyilatkozott.

Munkatársunk felkereste Maniu Gyulát Fűrdő-utcai lakásán:

Semmi lényegeset sem mondhatok - válaszolta kérdésünkre a nemzeti párt elnöke. - Amint láthatja, autóm utrakészen áll, Vajdával együtt Szamosújvárra utazom, ahol két napot töltök. Egész nap a bukaresti urakkal (Lupu és Mihalache) tárgyaltam, de a tanácskozásokat természetesen még nem fejeztük be és így azokról korai volna nyilatkoznom. Néhány nap után azonban lehetnek mandaniválóm, akkor szívesen állok rendelkezésére.

Lupu a következőket mondotta: - A tárgyalások a legjobb kilátások között folynak és tekintettel arra, hogy a parasztpárti és a nemzeti párt a kormány megdöntésére ugyanazokkal az eszközökkel küzd, remélhető, hogy a szorosabb koalíció létrejön. Fuzióról azonban nincsen szó.

Lupu és Mihalache a New-York szállóban laknak és több napig maradnak Kolozsváron, ahol a parasztpárt erdélyi vezetőivel is megbeszéléseket folytatnak.

A nemzeti párt a parlament feloszlását követeli.

A nemzeti párt végrehajtóbizottságának állandó választmánya június hó 13-án tartotta Maniu Gyula elnökelete alatt havi értekezletét s a következő kommunikékat adta ki:

A végrehajtóbizottságának állandó választmánya

1. az összes képviselőjelölteknek köszönetét és elismerését fejezi ki, amiért a mai nehéz viszonyok között magukra vállalták a választási harc vezetését. Ezuttal ugyancsak

köszöni az összes választóknak

és bizalmiférfiaknak, hogy törhetetlen ragaszkodással és hősiesség odaadással támogatják a román nemzeti pártot az Erdélyben, Bánságban, Körösvidéken és Szatmáron megtartott időközi választásokon.

2. A választmány megállapítja, hogy ezen időközi választásokon közvetlenül egyes tagjai által és közvetve közigazgatási szerveivel és állami hivatalnokok által a kormány ugyanazon megengedhetetlen és felháborító eszközöket használta, ame-

lyekkel az általános választásoknál meghamisította a választók akaratát.

A választási propaganda megakadályozása, a terror igénybevétele ott, ahol a pénz, itél és fenyegetések nem használtak, a tisztviselők elmozdítása, a bizalmiférfiak el nem ismerése, a szavazás titkosságának megsértése, a választók és vezetők letartóztatása, a szavazó urnák ellopása, ime ezek voltak azon eszközök, amelyeket a kormány nyitva bavalva, mindenkinek látására használt és amelyeknek segítségével arcpirulás és szégyenérzet nélkül a választók akaratát a maga akaratára szerint formálta, ezáltal bizonyosságot tévén arról, hogy a kormányhatalom mai bitorói a közérkölcösiség érzetének hiányában az aljasságnak milyen fokára sülyedtek alá.

3. Megállapítja, hogy mindezen törvénytelen ségek elkövetése dacára nem tudott a kormány ama 17 kerületből, ahol időközi választás folyt, csak 6 kerületben győzni, illetve jelöltjei az urnákból csak 6 kerületben kerültek ki győztesként. Ezen tény félremagyarázhatatlanul bizonyítja, hogy az erdélyi és bánáti közvélemény továbbra is kategorikusan visszautasítja a liberális párt által felajánlott értéktelen és megméltató mérget és

hallani sem akar arról, hogy az erdélyi és bánáti néptől teljesen idegen mentalitással és hajlamokkal bíró liberális pártot bizalmával kitüntesse.

4. Ezen megnyilatkozások alapján, valamint tekintettel azon felháborító módszere, amelyek igénybevételeivel magának az általános választások alkalmával többséget szerzett, bebonyolult, hogy a liberális kormány semmi rátermettséggel nem rendelkezik, sőt az ország közéletét gazdasági és közigazgatási katasztrófába sodorja,

követeli a kormány azonnali távozását

és a törvénytelen liberális parlament feloszlását, új, semleges, vagy semlegesített választási kormány kinevezését, amely a törvényességnek és a választási szabadságnak garantálásával szabadon választott és igazi népképviselőt hozna létre.

5. Helyesli a királyi amnesztia-rendelet kibocsátását, amellyel véget vetettek a politikai üldözéseknek. De egyúttal elítéli azt a könnyelmű és érdeklőt módszert, amellyel az amnesztia-rendeletet szerkesztették. A rendelet hiányos, mert nem idézi az egyes területek törvényeinek rendelkezéseit és ezáltal az új területek terhelteinek és vádlottjainak helyzetét határozatlanul hagyja. A rendelet ellentmondó, mert amnesztia-ban részesültek olyanok, akiknek vétsége nem szorultak fel az idézett cikkelyekben, zavart azon sok kivétel miatt, amelyekről bizonyítatlanul rendelkezik.

De mindezek felett az amnesztia-rendelet alkotmányellenes,

mert a királynak csak a politikai bűnök megkegyelmezésére van előjoga, de nincs joga amnesztiát adni a közönséges bűntettekre a fennálló román alkotmány szerint. Azon szándék, hogy a választási bűntetteket és vétségeket kegyelemben részesítsék, nemcsak alkotmányellenes, de szentesíti azt a bűnös módszert, ahogyan a törvények semmibevevéssel és a jóízűs lábbaltiprásával a többséget megszerzték s végül önmaguknak bocsátanak meg. Teljes erejéből tiltakozik a kormány ezen érdeklőt eljárása ellen, amely magát a koronát is kompromittálja legnagyobb jogának gyakorlása közben.

6. Tiltakozik azon törvénytelen ségek ellen, hogy az

érdemes tisztviselőket családjaikkal együtt az utcára dobva,

az ország összes tájékaírói összeszedett hivatalnokokkal akar magának legalább látszólagos pártot összerendelni.

7. Tudomásul vette a párt elnökének jelentését a politikai helyzetéről és felhatalmazta, hogy tovább folytassa az ellenzéki pártokkal már megkezdett tárgyalásokat olyan

közös akcióra vonatkozó egyezmény megkötése iránt,

amely a jelenlegi kormányzati rendszer eltávolítását célozza. Ezen egyezmény ratifikálására, valamint a Gyulafehérváron megtartandó pártkongresszus napjának kitűzésére a párt központi irodáját felhatalmazza, hogy evégből a párt végrehajtóbizottságát adott időre hívja össze.

Addig is felhívja a megyei szervezeteket, hogy mindegyik kerületben hívjanak össze pártgyűlést és a kongresszusi delegátusoknak már 1920 ban megválasztott listáját ott, ahol az szükséges, egészítsék ki, hogy a kongresszus napjának kiírásakor a lista teljes legyen.

Ausztria katasztrófa előtt

Mit mond az angol kincstári kancellár

- Az Uj Kelet tudósítójától -

Londonból jelentik: Az alsóházban meginterpellálták a kormányt Ausztria gazdasági reorganizációjára vonatkozó ügyben. A kincstári kancellár válaszában kijelentette, hogy Anglia ígéreteit nagyobb mértékben teljesítette, mint a többi állam. Ausztria és a szomszédállamok közti szabadkereskedelem biztosítására Anglia állandóan igyekezett nyomást gyakorolni.

Ausztria helyzete kritikussá vált, mert az aktív zálogjoga alól nem szabadították fel.

Erre való tekintettel Anglia soha nem ígért előlegnyújtást szavazott meg Ausztriának, bár még mindig nem szabadult meg a zálogjogoktól, mert a kérdés megoldása Amerikában nem halad előre. Az osztrák helyzet e pillanatban Anglia jóindulata ellenére

a katasztrófa jeleit mutatja.

A kincstári kancellár nyilatkozata nagy feltűnést keltett.

Seypel kancellár a pánikról

Bécs, június 14. A szövetségtanács ülésén Seypel kijelentette, hogy a kormány nem tervez meglepő vagy erőszakos beavatkozást a gazdasági életbe. A mostani válság nem anyagi, hanem csüggedés és lelki válság. Óva inti a lakosságot a meggondolatlan vásárlásoktól és szemére veti az idegeneknek, hogy Ausztria szorult helyzetét kihasználják és ezzel javaitól megfosztják. Meggyőződése, hogy a mostani abnormalis valutaárfolyam hamarosan megjavul.

Csatlakozni Németországhoz!

Bécs, június 14. A német nacionalista párt a külföldi fizetési eszközök hallatlan drágulását propagandára használja fel és hivatalos lapjának mai számában felhívást közöl a német birodalomban való csatlakozás érdekében.

A francia szenátus megszavazta a kölcsönt Ausztriának

Páris, június 14. A szenátus ma megszavazta az Ausztriának adandó ötvenötmillió frank kölcsönről szóló törvényjavaslatot. Ez az összeg sür-

gós előleg lesz a nagy kölcsönre. A vita folyamán Poincaré rámutatott arra, hogy a németek Ausztria szorult helyzetét kihasználják a csatlakozás mellett való propagandájuk erősítésére. Benes csehszlovák miniszterelnök is észlelte ezt. Franciaországnak már erre való tekintettel is haladéktalanul segítenie kell Ausztriának.

Hágába Franciaország csak tanulmányozó bizottságot küld

Páris, június 14. A hágai konferencia tisztán technikai jellegű lesz és határozatait csupán ad referendum fognak szólni. Ennélfogva a francia kormány elhatározta, hogy csupán egy tanulmányozó bizottságot küld a konferenciára, amelyben a szakértők is benne lesznek. A francia delegáció vezetője Charles Benoist lett.

Washington, június 14. A „Star“ című lap kijelenti, hogy Amerika egységesen Franciaország álláspontja mellett van, mely szerint nem lehet tárgyalni olyan kormánnyal, amely semmibe sem veszi a nemzetközi kötelezettségeket. A „Post“ szerint az európai kormányok neveltségess teszik magukat, amikor a kommunizmust össze akarják egyeztetni a civilizációval.

A román bizottság már elutazott

Bukarest, június 14. A hágai konferenciára kiküldött román delegátus, Diamandi meghatalmazott miniszter, Arion követségi titkár kíséretében tegnap este Hágába utazott. Néhány nap múlva odautazik a másik román delegátus, Chidiatescu is.

Bukarestben tegnap este minisztertanács volt, amelyen a pénzügyminiszter beszámolt a párisi és londoni tárgyalásairól. Azután Duca külügyminiszter mondott exozét a kisanant képviselőinek belgrádi konferenciájáról, amelyen megállapították a közös programot a hágai konferenciára.

Görögország a kisanantban?

Bukarest, június 14. Az „Adeverul“ intervjut közöl Baltazis görög külügyminiszterrel, aki megcáfolja azt a

Lejár

1071
2211

Hermann Goldschmidt ur

Wolfzelle 11

Wien

Előfizetési árak Romániában

Egész évre 400 lei
Félévre 220 lei
Negyedévre 120 lei
Egy hónapra 40 lei

Egy hónapra 40 lei
Egy szám

LÓ POR
keltek hogy
retváló por
kilogrammja
gy kicsiny-
Viszontelá-
líli vételnél
y. Megren-
fodfász
om-u.) 2. sz.
3726-1

ET
endelhetők
vek:
ek
ára 33 lei
ára 30 lei
őfizetőinek
ára 20 lei
ára 15 lei
ára 30 lei
ve
ára 10 lei
ára 10 lei
ára 10 lei
ára 10 lei
ára 6 lei
ára 8 lei
ára 15 lei
ára 6 lei
ára 6 lei
ára 6 lei
ára 5 lei
ára 8 lei
52 lei
k
ára 12 lei
ára 12 lei
22 lei

jezeti
ára 6 lei
ára 8 lei
ára 15 lei
ára 6 lei
ára 6 lei
ára 6 lei
ára 5 lei
ára 8 lei
52 lei
k
ára 12 lei
ára 12 lei
22 lei

gyv!
Uj Kelet

hirt, hogy az angorai és a görög kormány között tárgyalások folynának. A görög kormány résztesz a hágai konferencián és a kisantanttal fog együttműködni. A béke megkötése után Görögország a maga részéről is résztesz majd a békeszerződések által megállapított status quo fentartásának munkájában. Ami a görög-bolgár viszonyt illeti, a külügyminiszter megállapítja, hogy Bulgária nem tartja féken a bandákat, akik állandóan betörnek görög területre. Ezenkívül bolgár agitátorok jönnek állandóan Görögországba, ahol forrongásokat akarnak szítani. Görögország emiatt demarsot intéz a bolgár kormányhoz, mert ez a helyzet tarthatatlan.

Ötvenmilliárdal csökken-tik Németország adósságát

Bukarest, június 14. A „Dimineața” párisi jelentése szerint Franciaország kész a németek adósságának lezárításához hozzájárulni, amennyiben komoly garanciákat kap arra, hogy a leszállított adósságot a németek tényleg meg is fizetik, még pedig lehetőleg rövid időn belül. Németország százháromévtizedmilliárd arany-márka adósságát mintegy ötvenmilliárdal csökkentenék. Ez a vagyfontosságú elhatározás Lloyd George és Poincaré találkozásának a következménye.

Franciaország izolálása

Berlin, június 14. A nemzetközi bizottság záró jelentéséről a „Gazette” című lap ezt írja: Franciaország magatartása Angliában kedvetlenséget okozott. A franciák az amerikai bankároknak rendkívül kedvezőtlen benyomást tettek, míltal Franciaország izolálása szembetűnővé vált.

Nem fogadja be Magyarország a bombamerénylettel gyanúsítottakat

Visszatoloncolták Kolozsvárra, ahol megszöktek a fogdából

Annakidején nagy szenzációt keltett Erdélyszerte a kolozsvári rendőrség fogása, amikor Lengyel László géplakatost, nemrég leszerelt tengerészt és Cserép János debreceni bádogossegédet letartóztatta, akik a budapesti Demokrata-kör ellen elkövetet bombamerényletet követő napon lépték át utlevél nélkül a román határt és nem minden alap nélkül terelték magukra a bűnrészség gyanúját. A megindult nyomozás azonban csak annyit tudott kideríteni, hogy Lengyel tényleg alkalmazzottja volt Bibó Dénesnek, akinél valószínűleg a bomba készült és így a két gyanús egyént csak utlevél nélküli határátlépés miatt vonták felelősségre s el is ítélték őket hatheti fogházra.

Két héttel ezelőtt az ügyesség szabadlábra helyezte Lengyeléket, akiket a rendőrségnek adtak át, hogy toloncolják vissza őket Magyarországra. A rendőrség, minthogy eleinte politikai bűnösökként kezelték a szökevényeket, a szigurancának adta át Cserép Jánost és Lengyel Lászlót, de a szigurancra a rendőrségre hárította vissza az illetékoséget és így a két géplakatost átkíséradra s az itteni rendőrség pedig Biharkeresztesig vitte őket, hogy átadja őket a magyar hatóságoknak.

A magyar határon azonban nem fogadták be Lengyeléket, akikről azt kívánták, bizonyítsák be, hogy magyar állampolgárok és hová való illetőségűek. Lengyeléket viszakísérték Kolozsvárra, ahol az Ipar-utcai közigazgatási fogdában helyezték el őket, amíg a magyar konzulátus kiállítja részükre a kényszerutlevélet és a bentzási engedélyt. A toloncházban természetesen nem mint foglyokat kezelték Lengyeléket és így

az ellátásukról sem gondoskodtak. A két ember napokig élan szomjan maradt a fogdában, amíg végre meg-unhatták a nyomorgást és tegnap éjjel megszöktek a toloncházból. A szökést csak reggel vették észre, mire a rend-

őrség táviratilag felhívta az összes hatóságokat, különösen a határrendőrséget, hogy felismerésük esetén tartóztassák le Lengyel Lászlót és Cserép Jánost és szállítsák őket vissza Kolozsvárra.

Nagy Ernő és Györki Imre

magyar ellenzéki képviselők nyilatkoznak az Uj Keletnek a magyarországi zsidókérdésről

— Az Uj Kelet munkatársától —

Budapest, június 12. A miniszterbuktató Nagy Ernő liberális ellenzéki képviselő, a képviselőválasztások lezárása után megérkezett Budapestre. Alkalmam volt a magyar parlamenti életben még nagy szerepre hivatott ellenzéki képviselővel hosszabb eszmecsere folytani és többek között kitértünk a magyarországi zsidó kérdés tárgyalására is. Nagy Ernő következőképpen nyilatkozott ebben a kérdésben:

— Az én kerületeimben (Nagy Ernő két kerületben győzött és két miniszteri bukottatott ki) az egész zsidóság a leghallatlanabb választási terror ellenére is egységesen és kivétel nélkül én rám szavazott. Apámanak parochiájáról, aki kátrínista pap, olyan neveléssel és világnézettel karölttem ki a polgári életbe, hogy ember és ember között nem szabad különbséget tenni akár zsidó, akár nemzsidó. A legutóbbi időben keresztül-kusul utaztam Magyarországot és a néppel való közvetlen érintkezésben szerzett tapasztalataim alapján nyugodt lelkiismerettel kijelenthetem, hogy

a magyar nép nem gyűlöli a zsidót.

Az ország területén mindenütt hákés megérlelésben élnek együtt zsidók és magyarok. Egyes politikai kalandoroknak gyalázatos uszítómunkája a legtöbb helyen teljesen eredménytelen maradt. En és liberális képviselőtársaim, akiket szocios program alapján küldöttek be a képviselőházba, követelni fogjuk, hogy a jogtalanságoknak és kilengéseknek végre már ténylegesen véga vettessék.

Jánosi Zoltán református lelkész, képviselőtársam már a parlament első gyűlésein ek egyikén törvényjavaslatot fog benyújtani a numerus clausus eltörlésére.

Egyébként reméljük, hogy a zsidóság rövid időn belül újra el fogja foglalni régi helyét az ország gazdasági, kulturális és politikai életében azt a helyet, mely tehetségeit és kiváló tulajdonságait megilleti.

Az ellenzéknek legerősebb frakciója a magyar parlamentben a szociáldemokrata párt lesz, melynek 25 mandátumot sikerült meghódítania. Beszélgetést folytattam a parlamenti szociáldemokrata párt leghálvóbb képviselő tagjával, dr. Györki Imrével. Aziránt érdeklődtem, hogy vé-

A héber nyelv a csehszlovák középiskolákban.

Figyelemreméltó és nagyhorderejű hírt közöl a „Rador” prágai tudósítója. A cseh közoktatásiügyi miniszter az összes állami középiskolákba mint rendkívüli és nem kötelező tantárgyat be akarja vezetni a héber nyelv oktatását. Nálunk Erdélyben — mindinkább kevesebd számmal bár, — de még mindig vannak emberek, zsidók, akik a héber nyelvű tanítást még a zsidó iskolákban is lehetetlennek és fölöslegesnek tartják. Odaát, a praktikus gondolkodó Csehország már arról is gondoskodik, hogy nemcsak a zsidó intézetekben, hanem az állami iskolákban is bevezessék a héber nyelv tanítását. A cseh kultuszminiszter úgy gondolkodik, hogy nem árt, ha a cseh ifjúság között lesznek olyanok is, akik beszélik a héber nyelvet. Nem le-

leménye szerint mit várhat a magyarországi zsidóság a parlamenti szociálista képviselők működésétől. Dr. Györki, aki maga is zsidó ember és a kurzus uralma alatt számtalan egzisztenciális kellemetlenségnek volt kitéve, a következőképpen válaszolt kérdésemre:

A szociáldemokrata képviselő, akiknek alapelve az, hogy nem ismernek különbséget faj-, vallás és nemzeti hovatartozandóság tekintetében, a képviselőház megnyílása után azonnal fölveszik a küzdelmet a polgári szabadság és jogegyenlőség helyreállítására érdekében. Nem tűrhetjük tovább, hogy a dolgozó lakosságnak egész rétegeit, mint kevésbé megbízható elemet bélyegezzék meg csak azért, mert a zsidó fajhoz tartoznak. Senkit sem szabad bármiféle okokkal, de legkevésbé vallási hovatartozandósága miatt polgári jogainak gyakorlásától megfosztani. Epen azért

az adandó legelső alkalommal teljes erővel rohamot fogunk intézni a numerus clausus gyalázatos intézménye ellen.

Európára szóló kulturbotrány az, mely az egész világ figyelmét megérdemli, hogy a tanulásra való jogot valamely felekezett, vagy vallás fától megvonják. A kormány kénytelen lesz már a nemzetgyűlés első ülésén indemnitást kérni. Ezzel kapcsolatban és a budgetjavaslat tárgyalásánál be fogjuk nyújtani a numerus clausus törlésére vonatkozó javaslatunkat. Amíg a kormány ezt a szegyenletes törvényt nem törli a törvénykönyvből, addig hiába kér indemnitást. Mint a nemzetgyűlésnek meg kellieleg második helyen álló pártja

addig a kormánynak semmiféle kölcsön felhatalmazást nem adunk, ameddig ezt a kulturbotrányt meg nem szünteti.

És épen úgy, amint a numerus clausus eltörléséért küzdünk, épen úgy küzdeni fogunk az italmérés és a trafikengedélyek revíziója ellen is, minthogy ebben is a közigazgatás politikai tevékenységnek egyik ijeszítő példáját látjuk. Ma már megszűnt annak lehetősége, hogy a kormány az embereket a felekezethez vagy társadalmi osztályhoz való tartozandóság alapján osztályozza. Ebben a küzdelemben, melyet az emberi jogokért folytatunk, semmisen fog benünket feltartóztatni.

Wrangelék főfőnök.

Bukarestből jelentik: Miller tábornok, Wrangel vezérkari főnöke, kijelenti a lapokban, hogy nem igaz Csicserin azon nyilatkozata, mely szerint Wrangel Miller útján tárgyalta a román kormánnyal egy szovjetellenes akcióról. Miller kijelenti, hogy a román kormány és Wrangel között nincs semmiféle konvenció.

Elgáncsolták a kolozsvári tőzsde ügyét

Ratiu Domokos nyilatkozik a liberálisok önző tőzsdepolitikájáról

Az Uj Kelet tudósítójától

Néhány hónapja hallgatnak az erdélyi lapok a kolozsvári áru- és értéktőzsde felállításának ügyéről. A liberális kormány uralomrajutása óta teljes a szökevény az égetően fontos probléma körül. „Mi van a kolozsvári tőzsde ügyével?” Erre a kérdésre az erdélyi és bánáti pénzüemberek, nagyiparosok, kereskedők és termelők lemondóan legyintenek. Pedig, aki figyelemmel kíséri Románia lejtőre jutott gazdasági életének beteges lüktetését, könnyen megállapíthatja, hogy a kolozsvári tőzsde felállítása nemzetgazdasági szempontból valóságos életkérdés. A tőzsde szilárd pont a hullámzó gazdasági életben, amely értékmérője és központja egy ország egész gazdasági életének.

Impériumváltozás óta foglalkoztatja a tőzsde felállításának ügye Erdély és Bánát iparos, kereskedő, pénz- és termelőközönségét. Az Averescu-kormány által kiuevezett tőzsdebizottság Dominic Ratiu elnöklats alatt kiváló munkát végzett, úgy hogy a kormány bukása előtt a tőzsde tervezet elkészült és hetek kérdése volt a tőzsde megaváltása. A kolozsvári áru- és értéktőzsde felállításának szükségességét belső, dinamikus erőket vetették felszüre és így érthető volt a csatolt területek lakosságának elkeseredése, mikor a liberálisok ad acta tették a kolozsvári tőzsde ügyét.

Az Averescu-kormány által kiuevezett bizottság tőzsdeervezte helyett a liberális kormány a kormányhoz közelálló közérdekeltségek nyomására a Cicos-féle tőzsdeervezetet szerette volna végrehajtani, amely torz kerkaturája a modern, életképes tőzsde-nek. Ez a tervezet megszüntetné a tőzsde autonómiáját és olyan befolyást juttatna a kereskedelemügyi miniszternek, amely egy szabad és külső befolyásoktól független tőzsde működését illuzióriussá tenné. A liberális kormány felosztatta az első tőzsdebizottságot is és olyan bizottságot nevezett ki, amelynek tagjai lehetnek ugyan igen komoly és szakteletemelő hivatalnokok, de közgazdasági szakképzettségük egyáltalán nem garantálja egy független, nyugateurópai nivóju tőzsdealakítás lehetőségét, annál kevésbé, mert állami alkalmazottak lévén, nem képviselhetik Erdély és Bánát közönségének speciális gazdasági érdekeit.

Munkatársunk megkérdezte ez ügyben Dominic Ratiut, a Banca Agrara vezérigazgatóját, aki az alábbiakban válaszolt:

— Sajnos, a kolozsvári tőzsde ügye egyelőre kuba esett. Mivel a közigazgatást nem szeretem összekoverni a politikával, nem akarok a kolozsvári tőzsde ügyéről politikai kijelentéseket tenni. A kormány tudvalóvan a Cicos-féle tőzsde törvény-tervezet alapján szeretné a kolozsvári tőzsdet felállítani, azonban ez véleményem szerint nem lenne életképes, mert az erdélyi és bánáti közigazdaságot fenntartás nélkül kiszolgáltatná a liberális párt hátszemeget meghuzódó tőkeérdekeltségeknek. A tőzsde hiánya mérhetetlen károkat okoz a termelő erőknak. De inkább ne legyen tőzsde, minthogy a Cicos féle törvényjavaslat alapján készüljön el a kolozsvári tőzsde.

Dominic Ratiu kijelentéseire felesleges minden kommentár. Az Erdély és Bánát gazdasági legyengítését célzó terveknek nem szabad sikerülniök. Inkább a passzív rezisztencia, mint egy rossz tőzsde. Várni kell.

A gabonakulcs

Még telje Szabadke állam

— Az Uj Kelet

Az idei gésének dolgában — mint ellentétek Bratianu pénzüstineseu között. Constgalom és a gbadása meltila Bratianu bön korlátok gabonakereske — Szüks pénzügyminisnak kellő rendelkezésérgal és Svájgabonaszállítáget tegyen.

Vintila Br célja is volt. a gabonaforg, erős korlátozá köelezetsége ad annyi gab kedvező konju annak alpjá mellett, vagy venni, vagy p tétélek melle tésíteni.

Az ellentét egyre mélyebb lett s az ellenjén már korm be. Ezért meg torul” egy cik erélyes hang bona miatti k lomba került hogy a gabon az egész korm egyetértés ura

A kormán ekkor pontos a gabonaforga kijelentették, ben szabad le kormány küle tesz, hogy a k megkönnyitse. gabonavonatok helyezni s hog rendet fognak gabonaeport ténhessék.

Ilyen körül lepetésszámba mányhoz köze ban kipattant erélyes cáfolá valóságának. S forgalom szab épen ellenkez mértékben ko galmat s maj monópoliumm csak a külföld a belföldről is készülték, hog kielégítésére m nát használjan minél több ke

A kormány hiresztelések k tettek az érdek rében. Különös dők és exporto mert többen a komünikéi ala zésbe léptek azokkal a külf nagyobb menn kötöttek le. Ez mézeszesen óri nének, ha a k galmat teljese hangulat olyan ben a körökb reskedők erély készülték. A k domást szerzet annál kellemé mányra nézve, tani, hogy mik tiltakozó gyűléstérre terelődik mány ellen isz

Ha gyorsan biztosit, jó tűzifát akar, forduljon Frenkel-fatelephoz (volt Jancsó és Tsa) Strada Aprilianilor (Buzagyár-u.) 18. Telefon 2-90, 4-01, 2-68.

A gabona-rendelet kulisszái mögül

Még teljes a bizonytalanság. Szabadkereskedelem, vagy állami monopólium?

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától —
Az ideai gabonatermés értékesítésének dolgában a kormány kebelében — mint ismeretes — mélyreható ellentétek merültek fel Vintila Bratianu pénzügyminiszter és Constantinescu földművelésügyi miniszter között. Constantinescu a gabonaexport és a gabonaexport teljes szabadsága mellett foglalt állást, Vintila Bratianu a legteljesebb mértékben korlátok közé akarja szorítani a gabonakereskedelmet.

— Szükséges, — mondotta a pénzügyminiszter — hogy az államnak kellő mennyiségű gabona álljon rendelkezésére, hogy Franciaországgal és Svájcjal szemben fennálló gabonaszállítási kötelezettségének eleget tegyen.

Vintila Bratianunak emellett más célja is volt. Remélte ugyanis, hogy a gabonaexport szabályozásával és erős korlátozásával nemcsak a régi kötelezettségeknek lehet eleget tenni, de annyi gabona is marad a mai kedvező konjunktúra mellett, hogy annak alapján kedvező feltételek mellett, vagy kölcsönt lehessen felvenni, vagy pedig a gabonát jó feltételek mellett nemcsak valutáért értékesíteni.

Az ellentét a miniszterek között egyre mélyebb és áthidalhatatlanabb lett s az ellenzéki lapok ennek alapján már kormányválságról számoltak be. Ezért meglepetést keltett a „Viitorul” egy cikke, amely szokatlanul erélyes hangon cáfolta meg a gabona miatti kormányválságról forgalomba került híreket és bizonyította, hogy a gabonaexport kérdésében az egész kormányban a legteljesebb egyetértés uralkodik.

A kormányhoz közelálló körök ekkor pontos információkat is adtak a gabonaexport szabályozásáról és kijelentették, hogy minden tekintetben szabad lesz a forgalom, sőt a kormány különböző intézkedéseket tesz, hogy a külföldre való szállítást megkönnyítse. Beigérték, hogy külön gabonavonatok fognak forgalomba helyezni s hogy a kikötőkben külön rendet fognak életbe léptetni, hogy a gabonaexport minél könnyebben történhessen.

Ilyen körülmények között meglepetésszámba ment, hogy a kormányhoz közelálló körökből a napokban kipattant, hogy a „Viitorul” erélyes cáfolata nem felel meg a valóságnak. Szó sincsen a gabonaexport szabadságáról, hanem éppen ellenkezőleg, a legteljesebb mértékben korlátozzák a gabonaexportot s majdnem teljesen állami monopóliummá teszik. Állítólag nemcsak a külföldi forgalomról, hanem a belföldi is hasonló intézkedések készültek, hogy a belső szükséglet kielégítésére minél kevesebb gabonát használjanak fel s a külföldre minél több kerülhessen.

A kormány köréből kipattant eme híresztelések kinos meglepetést keltettek az érdekeltek legszélesebb körében. Különösen a gabonakereskedők és exportőrök tiltakoztak ellene, mert többen a kormány legutolsó kommunikéi alapján máris érintkezésbe léptek egyes termelőkkel s azokkal a külföldi cégekkel, amelyek nagyobb mennyiségű román gabonát kötöttek le. Ezek az exportőrök természetesen óriási károkat szenvednének, ha a kormány a gabonaexportot teljesen monopolizálná. A hangulat olyan elkeseredett volt ezekben a körökben, hogy a gabonakereskedők erélyes tiltakozó akcióra készültek. A kormány idejében tudomást szerzett az akcióról, amely annál kellemetlenebb volna a kormánynak, mert attól kellett tartani, hogy miként a petróleumosok tiltakozó gyűlésén, teljesen politikai terepre terelődik át a dolog s a kormány ellen ismét kellemetlen támadások fognak elhangzani. A kormány nem zárkozhatott el az elől, hogy a közvéleményt ismét egy kommunikével megnyugtassa. A „Viitorul” szenzációként, hatalmas címek alatt közölte, hogy a kormány — bár végleges megállapodás a kérdésben nem történt — új alapokra kívánja helyezni az egész gabonaexportot.

Vintila Bratianu és Constantinescu miniszterek között megállapodás jött létre, hogy a gabonára megállapított kivételi illetékeket erőteljesen felemlik s a buza kivételével az összes gabonatermék szabad s minden engedélytől mentes kivitelét megengedik. A kommuniké nem túlságosan alkalmas arra, hogy az érdekelteket megnyugtassa, mert hiszen a külföld elsősorban búzát keres. A többi gabonatermék a külföld más-honnan sokkal előnyösebb feltételek mellett, könnyebben beszerezhető. Azok a szerződések, amelyeket a külföldi cégek előre le akartak kötni, szintén majdnem kizárólag búzára szóltak. Ugy látszik, hogy a kormány érzete is, hogy ez a megoldás sem olyan, ami kielégítően az érdekelteket,

mert a „Viitorul” nem mulasztotta el feltűnő betűkkel közölni, hogy ez az elhatározás sem végleges.

A Marghiloman-párt lapjai azonban megkezdtek a támadásokat a kormány ellen eme intézkedések miatt s nem mulasztották el annak megállapítását, hogy a kormány intézkedései jövőre már arra fognak vezetni, hogy még az eddig is sokkal kevesebb gabonát és búzát fognak termelni, mert az új kivételi rendelet megfosztja nemcsak a kereskedőket és exportőröket, hanem sokkal inkább a termelőket attól a nyereségtől, amelyet a külföldi exporttól vártak. A kormány tervezett rendelete ellen a kis gabonakereskedők is akcióra készülnek, mert a legutóbbi időben alapították meg szindikátusukat egyenesen abból a célból, hogy a nagykereskedők mellett ők is közös számlára exportáljanak gabonát. Nem lehetetlen, hogy a kormány Vintila Bratianu megérkezése után mégis csak lemond ezekről a szigorú intézkedésekről, amelyek semmiképpen sem férnek össze a szabadkereskedelem elvével.

Zsidó világkongresszus összehívását sürgetik az amerikai zsidók

Samuel kormányzó visszautazik Palesztinába

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

New York, június 9. Az amerikai zsidók kongresszusi végrehajtó bizottsága felhatalmazta dr. Stephen Wise rabbit, hogy lépjen érintkezésbe a párisi zsidó delegációval egy zsidó világkongresszus összehívása érdekében.

Dr. Wise e célból a napokban Európába utazik. A kongresszus ezenfelül bizottságot nevezett ki, amely a helyszínen megvizsgálja a mexikói bevándorlási lehetőségeket. Hosszabb és beható tanulmányokat fognak végezni és megvizsgálják, mennyiben tudják valóra váltani a mexikói elnökök azt a kívánságát, hogy bizonyos földterületeket zsidókkal népesítsenek be és általuk létesítsenek ott megfelelő kultúrát.

Washington, június 9. A képviselőház külügyi bizottsága nemrégiben foglalkozott Hamilton Fish kongresszusi tag cionista javaslatával. A javaslat melegen pártfogolja Palesztinának zsidó nemzeti otthonná való elismerését. A bizottság

tíz szavazattal kettő ellenében elhatározta, hogy a javaslatot elfogadására ajánlja a Háznak.

A rezolúció nagyjából egyazonos a Lodge szenátorok a szenátusban már elfogadott javaslatával és mindössze két helyen mutat eltérést, de csak az egyik helyen lényegesebb a módosítás, a másikon csak stiláris különbség mutatkozik. A Ház törvénybizottságának elnökét a napokban Lodge szenátor és néhány más szenátor fölkérte, arra kérve, hogy a cionista rezolúció minél előbb való tárgyalása és elfogadása érdekében függesse föl a többi törvényjavaslat tárgyalását. E héten azonban a szenátorok kérését nem lehetett teljesíteni, úgy hogy a zsidó javaslat tárgyalása és elfogadása a jövő hétre marad.

A kormányzó a jövő hónapban visszatér Palesztinába

London, június 10. Sir Herbert Samuel, Palesztina kormányzója An-

— Román-jugoszláv demars Bulgáriának. Bukarestből jelentik: Miután utóbbi időben a bolgár bandák az a szomszéd államok területére történő betöréseik nagyon gyakoriakká váltak, valószínű, hogy az érdekeltektől államok közös demarsot fognak intézni a bolgár kormányhoz és kérni fogják, tegyen meg mindent a békés jóviszony fenntartására, mert ellenkező esetben az érdekeltektől államok maguk teszik meg a szükséges lépéseket határvidékeik védelmére.

gliában töltött ötheti tartózkodás után, mely idő alatt állandóan érintkezett a gyarmatügyi minisztérium vezetőivel és több ízben tárgyalt a cionista szervezet embereivel és az arab delegációval, elhagyta Londont és Párisba utazott, ahol Julius elsejéjg marad. A fő kormányzó egészsége már teljesen helyreállt és július közepén fog visszatérni Palesztinába. Valószínű azonban, hogy még elutazása előtt folytatni fogják az angol alsóházban megkezdett vitát a Ruthenberg-féle palesztinai vilámmassági tervekről.

New York, június 11. Amerika cionista szervezetét és a Brandeis-csoport Palesztina-ánácsát felhatalmazta Ruthenberg mérnök, hogy függetlenül minden más folyamatban lévő munkálattól, saját terveik keretében finanszírozzassák az elektromossági terveket.

A japán külügyminiszter és a cionisták

Schanghai, június 10. A japán külügyminiszter egy újságpolemia kepesen kijelentette, hogy mindenkor meleg rokonszenvvel kísért a cionista mozgalmakat és a cionisták céljaival most is azonosítja magát. A Palesztina-mandátumnak a népszövetségi tanács útján való ratifikálását pedig feltétlenül támogatni fogja.

Juliusban tárgyalják a mandátumot

Genf, június 11. A népszövetségi tanács ülése július 14-én megnyílik. A napirendet ezideig nem állapították meg és így nem lehet tudni, mely kérdések kerülnek tárgyalásra.

Zsidó gyarmat Braziliában

Varsó, június 9. Az I. C. A. javaslatot terjesztett a varsói zsidó kivándorlási bizottság központja elé, amelyben felhívja a bizottság figyelmét a braziliai zsidó gyarmatosítás lehetőségeire. Minden gyarmatos 50 hektár erdőt kap, lakást, ellátást és megfelelő berendezést. Egyelőre 15 családot fognak próbaképpen átküldeni.

— Kiemelik a Lusitániát. Bécsből jelentik: Párisi lapok híradása szerint tegnap Amerikából elindult egy gőzhajó, amelynek az a feladata, hogy a háborúban a németek által elsüllyesztett Lusitániát felszínre hozza. A Lusitánia, mint ismeretes, hadi dugárun kívül milliárdokat érő aranyrudakat szállított. Az elsüllyedt hajó kiemelése előreláthatólag 6 hónapig tart.

— Zsidó könyvtárakból nem hiányozhat S. J. Agnon regénye: És a meggörbödött kiegyenesedik.

A nagybárodí atyauristen

Az Uj Kelet tudósítójától

Napról-napra érkeznek az Uj Kelethez levelek, amelyekben panaszkodnak, hogy a vidéken mint élnek vissza egyesegek az állam által szükségből rájuk ruházott hatalommal. Alig van falu, melyek meg ne volna a maga basája, aki a lakosságot mindön ok és jog nélkül zaklatja, de elsősorban a zsidókat, mint erre legalkalmasabb médiumokat. A mai postával Élásdól kaptunk levelet, amely egy nagybárodí csendőrmesterről szól, aki egy egész vásár községe előtt bikacsokkal megkorbácsolt egy hatvan éves zsidó kereskedőt — minden indok nélkül. A botrányos esetről az alábbiakban számol be a levél:

Tekintetes Szerkesztő ur!

Szíveskedjék becses lapjában helyet adni az alábbi történetnek, amely többszáz ember előtt történt gyalázásunkról szól. A dolog a következőképpen osett:

Folyó hó 12-én, hétfőn hetivásár volt Nagybárodon, amelyre mi, élesdi kiskereskedők és iparosok is mindig el szoktunk járni. Hétfőn, ahogy megérkeztünk, mindenki hozzáállott a kirakodáshoz, köztük Steiner Jenő élesdi születésű kereskedő is, aki évek óta jár a bárodí vásárra és ugyanazon a helyen állította fel sátrát, mint máskor. Ugy kilenc óra felé megjelent a piacon egy csendőrmester, nagy bikacsok a kezében és egyenesen Steiner Jenő felé megy. Nagymérgesen ráordít magyarául:

— Magának itten helye nincs, maga itt nem árulhat, rögtön pakoljon be!

Hiába hivatkozott szegény öregember arra, hogy a múlt hétfőn maga sz őrmester ur volt az, aki a községi bíróval egyetemben kijelentette, hogy:

— Na, öreg, ez a maga helye, kövessze ki.

Az igazság nagyon fájt az őrmester urnak. Hogy merészelt az a zsidó meg is szólalni!

— Te piszkos zsidó, te büdös, te semmirevaló! A ti helyetek Palesztinában van!

És az egész vásári nép szemelátára agyba-főbe verte a szegény öregembert a bikacsokkal. Aztán ráivallt:

— Na, most pakolj be, bárodí zsidó és jössz az őrsre! Hol van az iparigazolvány?

Steiner összetett kézzel rimázkodott:

— Őrmester ur, élesdi vagyok, tessék telefonon megkérdezni a főszolgabíró urtól. Odaváló adófizető vagyok. Nem hordhatom mindig magamnál az ipart.

De az őrmester ur a főszolgabíróra tett reprodukálhatatlan kifejezés után kijelentette, hogy:

— Itt én vagyok az atyauristen! Meglakolsz zsidó!... Az árut hozd fel, el lesz kobozva. Két órákor jelentkeznai az őrsön!

— De kérem, nem hagyhatom a csomagokat egyedül.

— Akkor odadobom a nép közé! — jelentette ki határozottan az őrmester ur, aki ezután tovább haladt.

Később, mint aki rossz fát tett a tűzre, megszelídült az őrmester ur és odaszólt Steinernek:

— Tudja mit, öreg, pakoljon ki másfelé.

Azután a kezét nyújtotta a megkorbácsolt öregembernek és nagylelkűen kijelentette:

— Megbocsátok magának. Délután nem kell jelentkeznie.

Eddig a levél, amelyet mindazok az elárúsítók irtak alá, akik jelen voltak az esetenél és akik azt kérdezik tőlünk, hogy manapság is megtörténhet az ilyesmi Nagyromániában? Ugy látszik, meg, sőt nemcsak Nagybárodon, hanem — sajnos — másutt is vannak ilyen magukról megfélemlített potentátok. Még szép a nagybárodí atyauristentől, hogy nagylelkűen megbocsátott a megkorbácsolt zsidónak.

Ne vásároljon

rövid-, bazar-, galanteri- és játékarút, amíg fel nem keresi

Feiner Testvérek

elismert, olcsó lekeratát

Cluj, Uni6-u. 11. bent az udvarban.

HIREK

— Az Uj Kelet a csütörtöki hivatalos munkaszünet miatt pénteken nem jelenik meg.

— Erdélyre sérelmes az amnesztia-rendelet. Bukarestből jelentik, hogy az „Adeverul” mai számában cikket ír az amnesztia-rendeletéről és megállapítja annak nagy hiányosságait. Legnagyobb hibája az, hogy csak a régi román büntetőtörvénykönyvre és a katonai perrendtartásra hivatkozik s ezért az amnesztia a csatlott területeken nem léphet életbe, mert itt az elítéltek legnagyobb része az e területeken még érvényben levő más törvények alapján lett elítélve. A lap hangsúlyozza annak sürgős szükségét, hogy az amnesztiát terjeszték ki az új területekre is.

Ezzel kapcsolatban az Uj Kelet munkatársa kérdést intézett dr. Ládai István igazságügyminiszteri tanácsoshoz, aki az amnesztia-rendeletéről a következőket mondotta:

— Bár a dekretum többfélékép értelmezhető, egyéni nézetem az, hogy a sajtó utján elkövetett büntetendő cselekmények mind amnesztia alá esnek, kivéve a III. cikk d) pontjában említett nyilvánosság, amelyek merénylet elkövetésére való felhívást tartalmaznak. Egészen kétségtelen előttem, hogy Ófelségének az volt a szándéka, hogy amnesztialja az összes politikai és sajtócselekményeket, azok kivételével, amely a III. cikkben mint különösen veszedelmesek vannak felsorolva. Ez a legfelső elhatározás vehető ki a miniszteri javaslat indoklásából is.

— Eszerint nem esnek amnesztia alá: 1. a felségérettés, amely amely alatt értendő az ellenséggel való szövetség, az ellenség segítésére háború idején, államtitkok, haditervek elárulása, a király elleni merényletek és a lázadás, 2. a katonai kémkedés, 3. katonák által elkövetett hazaárulás, 4. merényletek, valamint a merényletek elkövetésére buzdító nyilvánosságok.

Hír szerint az amnesztia-rendeletet rövidesen kibővítik.

— Budapest halás Pedlownak. Budapestről jelentik: A fővárosi törvényhatósági bizottságból indítványt nyújtottak be a polgármesternek, hogy a Mexikói-vagy Amerikai-utat Pedlow kapitányról nevezzék el.

— Diákzavargások Zágrábban. Zágrábból jelentik: A zágrábi Szokol egyesület tornaünnepélyt rendezett, mely alkalomra a Jellasics-tereen számos nacionalista diák gyűlt össze, akiket az úgynevezett horvát-blokkhoz tartozó diákok megtámadtak. Több revolverlövés dördült el, számos megsebesült. A közönség elmenekült, a rendőrség hosszas erőfeszítés árán tudta a rendet helyreállítani. Másnap erős katonai készültség mellett folyt le a tornaünnepély. Ezt a horvát-blokkhoz tartozó diákok megtámadták a szokolisták egyesületi helyiségeit és hatalmas közpört zúdítottak az ablakokra. Ismét lövöldözésre került a sor, miközben mindkét részről többen megsebesültek. A zavargásoknak a katonaság vetett véget.

— A valutaörjögés után ma már csendesebb a bécsi tőzsde. Az osztrák korona katasztrófális zuhanása a bécsi tőzsdén természetesen óriási pánikot idézett elő. Az utolsó két napon a tőzsdések kapkodása az örületig fokozódott. Ma aztán Bécsből azt táviratozzák, hogy a tegnapi elrendelt szünnap után, ma a valutaörjögés alább hagyott és a magánforgalom csendesebb volt.

— Csicserin adakozókedvében. Génából jelentik: Csicserin távozásakor az orosz delegációt őrző rendőröknek kommunista jelvényt ellopott cigarettatárolókat, gyűrűket és egyéb apróságokat az oltott szét.

— Az volt ellenségeket is meghívják a párisi olimpiára. Bukarestből jelentik: A párisi nemzetközi olimpiai kongresszuson tegnap elhatározták, hogy Ausztriát, Magyarországot és Németországot meghívják az 1924. évben tartandó párisi olimpiára.

— Zigre lemondását elfogadták. Bukarestből jelentik: A tegnapi minisztertanács elfogadta Zigre Miklós kisebbségi államtitkár lemondását.

— A moszkvai nagy pör. Moszkvából jelentik: A szociálforradalmárok pörének tárgyalásán a szovjetkormány csaknem valamennyi Moszkvában élő tagja megjelent Vandervelde belga miniszter dr. Rosenfeld és Liebknecht védők megjelenése élénk érdeklődést keltett a közönség körében. Zetkin Klára, valamint Frossard és Sadoul francia kommunisták szintén megjelentek. Vandervelde védő tiltakozik a ellen emelt vád ellen, mintha ő Belgiumban a kapitalizmus politikáját támogató és megjegyzi, hogy a moszkvaihoz hasonló igazságszolgáltatás Belgiumban elképzelhetetlen volna. Krylenko ezt el is ismeri válaszában, de megjegyzi, hogy Belgiumban csak akkor képzelhető el a moszkvaihoz hasonló néptörvényszék, ha majd a belga király, Vanderveldével együtt a vádlottak padjára kerül. Bucharin is beavatkozik a vitába és szemére veti Vanderveldének azt, hogy ő is aláírta a versaillesi szerződést, melynek segítségével az éhhalál karjaiba kergettek az antant hatalmak Oroszországot. Az elnök haszaltan igyekezett, hogy a vitákozók arra szorítsa, hogy a tárgynál maradjanak, mire ugy Liebknecht védőtől, mint Lunarscharski népbiztosától megvonta a szót. A vádirat szerint a vádlottak fegyveres felkelést készítettek elő és szerveztek meg a szovjetkormány ellen.

— Óriási vasúti katasztrófa Magyarországon. Budapesti tudósítónk jelenti: Viatorbágy és Herczeghalom között ma délelőtt nagy vasúti katasztrófa történt. A teljes sebességgel haladó bécsi gyorsvonat kiskilott. A szerencsétlenség oka a vasúti sín rongált állapota. Az utolsó kilenc kocsi darabokra tört. Számos halott és sebesült van. Eddig 12 súlyosan sebesültek huztak ki a kocsik alól, közelebbi részletek hiányoznak. Érdekes, hogy néhány évvel ezelőtt, közvetlenül Ferenc József temetése után ugyancsak Herczeghalom mellett történt egy borzalmas vasutiszercsésülés, melynél hatvan ember vesztette életét.

— Dolgoznak az erdélyi kolónián. A napokban levelet kaptunk Palesztinából egy chaluctól, aki az erdélyi kolónián dolgozik. A levél rövidségét írja azzal melegegeti, hogy anyai a dolog, hogy levélírára nem jut idő. „Az erdélyi kolónián dolgozom. — írja Krausz Miklós bádgos, aki nemrég ment ki Palesztinába — ahol a jó sors összehozott Sporn Simon elvtársal és ha Isten segít, itt is fogok maradni. Sporn mag van velem elégedve, én is övele. Gyönyörűen indul itt minden, csak háttartalán türelem kell. Legközelebb írok egy rendszeres, hosszú levelet arról, miként látom én itt a dolgot. Azt azonban már most megmondhatom a kolozsvári cionistáknak, ha komolyan akarnak Zsidóországot, igyekezzenek minél előbb és minél többet kijönni.”

— Kommunista tüntetés Hindenburg ellen. Königsbergből jelentik: Hindenburg itteni tartózkodása alkalmával a diákság és a volt kombatánsok szervezete tüntetést rendezett, mely alkalommal összejelölés történt a kommunisták és a rendőrség között. Egy kommunista munkás megsebesült, egy meghalt.

— A Joint rendezi be a munkácsi zsidó kórházat. Munkácsról jelentik: Munkács zsidósága még a múlt évben akciót indított egy zsidó kórház létesítésére. A szépen megindult munkát azonban személyi ellentétek miatt abbahagyták. Most, hogy dr. Waldmann, az amerikai Joint igazgatója a zsidóság közegészségügyi viszonyainak tanulmányozására megkezdett európai körútjában Munkácsra érkezett és értesült, hogy a zsidó kórház felállítására kicsinyességeken hiusult meg, felajánlotta a Joint segítségét és ezzel a megvalósulás felé terelte az első ruszinszki zsidó kórház ügyét. Waldmann dr. megígérte, hogy a Joint ötvenezer dollárral járul a munkácsi kórház felépítésének és berendezésének költségeihez.

— Milliós pénzcsempézetet fedeztek fel Kolozsváron. Szerdán délben a Nagyvárad felől érkező vonat több utasa panaszt emelt a vasúti rendőrségen, hogy Apahida és Kolozsvár között ellopták a pénztárcáikat. A rendőrség állomási kirendeltségének három detektívje végigkérte a vonatot és gyanuba fogták Berger Márton és Steinbaum Mór máramaroszigeti lakosokat, hogy ők követték el a zsebtolvajlást. A két kereskedőt bevitték az őrszobára, ahol megmotozták őket, de az emelt pénztárcák helyett közel egymillió lei értékű ezüstpénzt és idegen valutát találtak a gyanúsítottaknál. Berger és Steinbaum nem tudták okát adni a magukkal hordott rengeteg pénznek, amelyet azonban a rendőrség lefoglalt, a két kereskedőt pedig átadták az ügyészségnek.

— Ki írta? Az Uj Kelet tegnapi számának sportrovatában feltűnésteltő cikket írt a román-jugoszláv válogatott mérkőzéssel kapcsolatban arról, hogy egy kolozsvári delutáni lap izléstelen módon úgy állította be a romániai csapatot, mint amelyben egy kivételével kizárólag magyar játékosok szerepeltek. Az Uj Kelet ezt az állítást kellő értékre szállította le és bebizonyította, hogy a csapatban valamennyi romániai nemzetiség képviselve volt. Az említett lap mai száma ismert modorában nekünk támad Többek között „ébredő” zsidóknak nevez beannúkt. Mi nem tudtuk eddig, hogy ők ezt a jelölt ilyen megbélyegzőnek tartják. Mintegy félhasabos handabandázás után végül is azzal próbálja magát „fehérre” mosni, hogy a cikket nem is ő írta, hanem az aradi tudósító. Ezzel kapcsolatban ma Winkle István szövetségi bíró, a következő levelet írja hozzánk:

Az Uj Kelet tekintetes Szerkesztőségének Helyben.

Az Uj Kelet június 14-iki számának sportrovatában közölt „Nemzeti-ségi politika a sportban” című közlemény személyemmel kapcsolatban félreértésekre adhat okot, ezért kijelentem, hogy az „Ellenzék”-ben a román-jugoszláv mérkőzésről közölt tudósításokhoz semmi közöm sincsen. Soraim közléstétélét kérve, vagyok teljes tisztelettel

Cluj, 1922 június 14.

Winkle István
szöv. bíró.

Mi egy szóval sem említettük, még csak nem is éreztettük, hogy az említett cikket Winkle István írta volna. Ezekután azonban csakugyan kiváncsiak vagyunk rá, hogy hát ki írta?

— Két héralota összeomlott Lembergben. Lemberg város lakosságát óriási izgalomban tartja a Krakói utcában történt óriási szerencsétlenség. Tegnapi este 10 óra táján, két háromemeletes bérház, minden különösebb megelőző jelenség nélkül, hirtelen összeomlott és mintegy kétszáz embert temetett a romok alá. Ezeket nagyszámú sebesült huztak ki a katasztrófa. A mentési munkát azonnal megindították. Az első tudósítás szétküldésig nyolc halottat és húsz súlyosan sebesültet huztak ki a romok alól. Legalább negyvenre számítják azok számát, akiket a romok életüktől fosztottak meg. A rejtélyes ügyben folyik a nyomozás.

— Összeírják az erdélyi közhasznú intézményeket. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter elrendelte mindazon erdélyi közhasznú intézetek összeírását, amelyek a magyar állam patrimoniámat képezték volt, hogy ezeket — esetleg — zár alá vésesse.

— Újabb hír Lenin haláláról. Kisenéből jelentik: A „Listok” című ukrán lap szerint Lenin június 9-én meghalt. Jampolból érkezett hírek megerősítik ezt a jelentést azzal, hogy a jampoli helyőrséggel vasárnap közölték a halálhírt.

— Az első egyházi gyűlés Moszkvában. Moszkvából jelentik: Június 30-án ül össze az ortodox papság első kongresszusa, amelyen megválasztják az új patriarhát is Tichon helyett, akit tudvalevőleg elmozdították állásától.

— A helyicsoportók évi hozzájárulása. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség központi irodája közli, hogy a tavalyi konferencia által megállapított szervezeti hozzájárulást teljes összegében eddig a következő helyicsoportók fizették be: Hátszeg 6554 lei (a kirótt összeg 6000 lei volt), Karánsebes 5000 és Nagyszében 20 000 lei. A központi iroda felhívja az összes helyicsoportókat, amelyek a szervezeti hozzájárulás összegével hátralékban van, sürgősen pótolják a mulasztást és az összeget a legközelebbi időn belül küldjék be a központnak.

— Még nem döntöttek a magyar jóvátételi bizottság mult év decemberében Budapestre küldött albizottságának pénzügyi referense, Henry Chesse kijelentette, hogy a párisi bizottság még egyetlen magyar a jóvátételi kérdésben sem döntött. Eddig még nem is foglalkoztak a magyar jóvátételi kérdéssel.

— AZ UJ KELET OLVASÓIHOZ! Téves címzések az utóbbi időben újságüzemünkben sok zavart okoztak. Hogy mindez a jövőben elkerülhető legyen, főlhívjuk az Uj Kelet olvasóit és barátait: minden a lap szétküldésére vonatkozó közlést, előfizetéseket megújítását, reklamációkat, hirdetési közléseket küldjenek az Uj Kelet kiadói hivatala címére. Hírszolgálatra vonatkozó irások és sürgönyök, hozzászólások, cikkek, szerkesztői üzeneteket igyányó levélbeli kérdések az Uj Kelet szerkesztőségéhez intézendők.

NYILTTÉR

NYILATKOZAT

Tekintetes Szerkesztőség!

Kérem alábbi soram közlését:

„A „Gyilkos” június hó 5-én, „Vád, melynek három napi előállapotban való eltemetkezése” cím alatt szenzációt hajtászó cikket ad közre, mely merész fantáziával a valótlanok egész sorozatát közli olvasóival, valótlan a rémos ítélet az élve eltemetéről, a rabbinak a középkorba illő szerepléséről. Kötelességem tehát kijelenteni, hogy a cikkben foglaltak egészen valótlanok halmaz. Ertesülésem szerint a dési főrabbi ur sajtó utján elkövetett rágalmozás címen bűnvádi eljárást indított a „Gyilkos” szerkesztője ellen.

Dés, 1922. június hó 12.

Tisztelettel

KUPFERSTEIN MÓR

E rovatban közöltékért a beküldő felelős

AZ UJ KELET

könyvszatyánál megrendelhetők a következő könyvek:

Zsidó regények

Fényes Samu: Jidli első változása ..... ára 33 lei
S. J. Agnon: És a megörbédit kiégene-sedik ..... ára 30 lei
A két kötet az Uj Kelet előfizetőinek 58 lei.

Max Nordau,

a clonizmus nagy költőjének művei:

Doktor Kohn ..... ára 20 lei
Mesék ..... ára 15 lei
A két kötet együttes ára 30 lei.

Állandóan drágul a könyv!

Síessen! Rendelje meg az Uj Kelet könyvszatyánál Cluj, Str. Baron L. Pop

10.

A

(Itt ma de a csigázó most le

A zöld sz nyngtalanított ez kább a nóstény gyelmem. Nőzte lábaival nyugtala és mohó paráz doklott. Nagyon

Kinyitottam kádem, már no doltam semmire, kalandja is kiest aludni vágyás szenzációira, pár mázsányi sulyu a kocsi ujra b ingemből vizet le

Láz fűtötte e kocsiba ültem. hogy nem visz a dik számu házi utcában befordul melyik utóba és

Igy történt. M hoz értem, friss tagjaimban. Val azonban az éjsza gondoltam, jó le revolvért hozni. A hogy örögről és k és elszégyeltem ötlet miatt.

Pillanatokig a ágaskodott bennem zöm egy ellustult kiroccanásához és hogy egy kocsi idegfontón át tud Ránéztem a házsz tem volna, ha egy terrorizál, hogy lé

Sötét kapugéd városi udvarra lé mekkanéltüklet s volt, robotba ment reggel kitergetétek éjszaka mostak, gyerekek rámtapas csi nézésüket.

Egy szurösszen — Napszámoco — Dehogy nap

Lakást nések. Erre a nő egy áldást hallatott, h gény emberrel ugy egy ronggygyl, kio várjanak csak, e ideje, az lesz azu cseje!

Szó nélkül bel kásba, amelyről go nyiló szobái vanu szouy felköszöntőj is lehetett mással, ürügyével megindít

Egy hang sem — Jó reggelt hangosan a kis elő — Egygyel bel egy recsegő, öreg szobából.

Benyitok. Az ablakkal asztalra támaszkod pőzban öreg zsiné Az asztalon öreg ré zsiros kötete, egy egy piros kötésű Lenke. Ott állott m messzelátó, de hár állapíthattam, hogy tak belőle. Egy lon fizikai tanszer, egy ez volt a játékaszt álszakál nem volt j

Bosszus udvari a színész, mint egy — Lakást keres — Miért itt u csillagokbar?

Vértelen ajka g Sértődötten mor — Uram, nem hanem lakást!

Az ember kiegy — Tisztelt ur — nem fenyegető ha miben méltóztatik sa Éreztem, hogy

A pokróc

(Itt már majdnem kiderül a titok, de a pokróc sorsdöntő szerepe csak ezután következik. A fölcsigázott idegek azonban már most leszerelhetnek.)

A zöld szom lilás fényjátékával nyugtalanított egy ideig, de ezután inkább a nősténypókra terelődött a figyelmem. Nátam, amiat kampós órnalábaival nyugtalanul keresgéli a himet és mohó paráznaságában szinte fuldoklott. Nagyon tikkasztó volt a levegő. Kinyitottam az ablakot, visszafüldtem, már nem láttam és nem gondoltam semmire, a kocsis és titokzatos kalandja is kiestek tudatomból, bágyadt aludni vágyás rakódott a közelmúlt szenzációira, párnám tüzelt, a takaróm mázányi súlyt lett és reggelre, amikor a kocsis újra beállított hozzám, hálóingemből vizet lehetett facsarni.

Láz fütötte egész testemet, amikor kocsiuba ültem. A kocsis megígérte, hogy nem visz a kétszázharmincegyedik számú házig, hanem a Vágóhid utcában befordul a ház közelében valamelyik utcába és ott várakozik rám.

Igy történt. Mire a nevezetes házhoz értem, friss munkakedvet éreztem tagjaimban. Valami bennem maradt azonban az éjszakai izgalomból és úgy gondoltam, jó lett volna talán mégis revolvert hozni. Azután eszembe villant: egy öregről és két leányról volt szó és elsőgyeltem magam a fegyveres ölet miatt.

Pillanatokig azután valahogy fölágaskodott bennem a józanság. Mi közőm egy ellustult kalandvadász éjszakai kiruccanásához és hogyan történhetett, hogy egy kocsis buta félelmet olyan idegbontón át tudta származtatni rám. Ránéztem a házszámra és odább mentem volna, ha egy benső parancs nem terrorizál, hogy lépjem át a kaput.

Sötét kapugádon át keskeny külvárosi udvarra léptem. Munkások és munkanélbűliek szegényszagu tanyája volt, robotba ment asszonyok már kora reggel kitergették a fehérneműt, amit éjszaka mostak, totyagos kis proli gyerekek rámtapsztották bánatos kíváncsi nézésüket.

Egy szurösszemű asszony kérdezte: — Napszámokat keres az ur? — Dehogynapszámokat, dehogynapszámokat.

Erre a nő egy hosszú kacskaringós áldást hallatott, hogy így-ugy a szegény emberrel úgy lehet elbánni, mint egy ronggyal, kidobhatják, de majd, várjanak csak, eljön még a proletár ideje, az lesz azután az igazi lakás-csere!

Szó nélkül bekopogtattam egy lakásba, amelyről gondoltam, hogy utóára nyíló szobái vannak és a lármás asszony felköszöntője után bizony nem is lehetett mással, mint a lakáskeresés ürügyével megindítani a nyomozást.

Egy hang sem felelt a kopogásra. — Jó reggelt! — köszöntöttem hangosan a kis előszobában.

— Egygyel beljebb! — szólalt meg egy recsegő, öreg hang a szomszéd-szobából.

Benyitok. Az ablakok szembem, kis játékasztalra támaszkodva, busuló jubászpórában öreg zsinészféle ember állott. Az asztalon egy régi Brockhaus lexikon zsiros kötete, egy szerelmi levelező és egy piros kötésű Beniczky Bajza Lenke. Ott állott még valami vontosövű messzelátó, de három lépésről is megállapíthatom, hogy a lencsék biányoztak belőle. Egy lombik, üvegből készült fizikai tanszer, egy kétkilós súlyzó — ez volt a játékasztalka csöndjele. Az álszék nem volt jelen.

Bosszus udvariassággal nézett rám a színész, mint egy régi hitelezőre. — Lakást kerese, uram! — Miért itt uram, miért nem a csillagokbar?

Vértelen ajka gunyosan megrándult. Sértődöttem mondtam: — Uram, nem maliciát akarok, hanem lakást!

Az ember kiegyenesedett. — Tisztelt ur — mondotta majdnem fenyegető hangon — tisztelt ur, miben méltóztatik sántikálni?

Ereztem, hogy fülig elvörösödöm,

de azért nem vesztettem el benső egyensúlyomat, akaratos energiával egyszerre méltóságteljes nyugalmat erőszakoltam magamra és így szóltam: — Idegen lakásban vagyok, nincs módomban a sértést megtorolni!

Ez hatott. — Tessék helyet foglalni!

Széket tolt elém, ő maga is leült velem szemben, ravasz, apró szemű végigjárta rajtam, néhány kínos másodpercig hallgattunk, végre köhicsélt, hajlongott, gyurta a combjait és megszólalt: — Nézze, jó uram, van egy incidványom. Lepuzzuk le magunkat!

Szélessé, jóízűt nevetett hozzám. Bennem összemolt minden büszke tekintélyesdi, a tegnapi izgalom is kipárologott idegeimből, egy kedves, vén osirkefogóval ülök szemben, gondoltam, mire való a macska-egéresdi? Bizalmas kávéházi tenorban kérdeztem: — No öreg csata-ló, hova tette a leendő szakált és hol vannak a frnekák? — Látod apuci — felelt kedélyesen — mindjárt ezzel jöhettél volna! És megrázta a kezemet.

— Ide hallgass — folytatta — látom, még nem vagy olyan nagyon elhizva és hát mégis... De ezen lehet segíteni fiam. Figyelmeztöltek azonban, hogy előleg nélkül nem kezdem a kezelést. Nem kezdem, mert miért kezdem? A multkor itt volt nálam egy ur, pardon, otthon felejtettem a jobb valutákat, elégedjék meg egy szerény osztrák tizezreessel, a legközelebbi vizitnél dollárokat hozok, vagy ha úgy tetszik, angol fontokat. Bementam — egy kis ajtóra mutatott — a laboratóriumba, megfőztem a szert, jó adag pajzsmirigyanyagot tettem bele, fehér abroszt terítettem, kristály-üvegből való poharakat raktam eljé, jó borocskát, habföhér kenyeret. Evelt, izlett neki, borral leöntötte, külön sajtot hozta. Egy kis kompótot is kegyes volt enni a bitangja. Ica földi epret hozott, Lica feketét. Ugy

evett, kérlek alássan, mint egy orosz hazatérő. Főállott, egészségükre, mondotta, milyen frissen és könnyen érzem magam, egészen megfiatalodtam, nagy-szerű ember ön tanár ur, az isten tartsa meg tudományával együtt a szenvedő emberiség javára, kérem szépen, az emberi kor legeslegvégső határáig. Combomra ütött az öreg.

— Igy bizony, pajtás! Vén ember vagyok, de jó pap holtig tanul. Mert a gavallér elment egészen megfiatalodva, engem pedig egészen fiatalra állítva, engem, barátom, kismándfalvi és ó-keszezi Kicsmándy Tihamért!

Ebből még nem értettem tisztán, mi voltaképpen kismándfalvi és ó-keszezi Kicsmándy Tihamér mestersége. Azt lehetett a beszédből következtetni, hogy valamiféle javas-ember. Gyógyit vagy fogyasztt, lelkesit vagy lohaszt, vigasztal, tanácsot adogat, jókedvet árul vagy mit. Ica és Lica bizonyára a két tünder, akik kocsisom passzást körüláncolták, ezekre is kíváncsi lennék. Kutya-futtában nem lehet ezt megtudni, jó lesz — gondoltam — szólni a kocsisnak, ne mulasszon el jó fuvarokat, menjen és jöjjön estére a lakásomra.

Főállottam. — Ugy, ugy, pajtás! Látod, rendes ember így viselkedik, mint te. Mész haza a pénzért. Hozhatsz fiam szokolt, hozhatsz német márkát is, javuló tendenciája van. Lici is köszönettel nyugtáztatik, legjobban szeretem a svájci frankot. Ebédre gyere!

Megmagyaráztam, hogy csak a kocsit küldöm el, azonnal jövök. Ezt is helyeselte.

A kocsinak a szeme koppant a kíváncsiságtól. — Csak arra kérem, nagyságos ur, addig ne tessen kitenni az újságba, amíg nem beszélünk.

— Gyí, Gyíres, gyí! Gyíres vidáman táncolt ki a poros kültelki utcából.

Szabó Imre

A cionizmus hőskorából

Megjelenik Herzl Tivadar naplója — Az Uj Kelet kiküldött munkatársától —

Néhány hét múlva lesz a huszonötödik évfordulója annak a korszakalkotó napnak, melyen a galut zsidósága első ízben gyűlt össze kongresszusra a cionizmus jegyében. A cionista szervezet huszonötvenedikévi munkálkodásra tekint vissza és huszonöt-estztendei nehéz előkészítő munka után ma már kellős közepében vagyunk az álmok reális megvalósulásának. Rövid huszonöt esztendő elég idő volt arra, hogy a zsidó diaszpóra legzsánálisabb emberének utópisztikus álmát történelmi valósággá érlelje. Ezekben a napokban kétszeres érdekességgel bírnak részünkre azok a történelmi dokumentumok, melyek a cionista gondolat megszületéséről tesznek tsunáságot. És épen most jelenik meg az irodalmi piacon egy olyan egybefoglaló irodalmi mű, melyre már évek óta türelmetlenül és feszült érdeklődéssel várunk. Az Uj Kelet birt adott már arról, hogy a berlini Jüdischer Verlag most adja ki Theodor Herzlnek, a cionista mozgalom megalapítójának naplóját. Anélkül, hogy a naplót a maga egész terjedelmében ismernénk, kifejezést adhatunk annak a meggyőződésünknek, hogy Herzl első cionista iratának a „Judenstaat“-nak megjelenése óta nem volt még egy ilyen irodalmi termék, mely a cionista közvéleményre és szervezetre oly óriási hatással lett volna, mint amilyennel a mostan megjelenő Herzl-naplók lesznek. Ezideig csak kevés töredéket ismerjük Herzl naplójának. azokat, amelyek különböző alkalmakból szétszórtan láthatk napvilágot. De ez a kevés számú töredék is elegendő annak megmutatására, hogy épen ezekben az intim följegyzésekben mennyire megnyilatkozik a cionizmus megteremtőjének királyi egyénisége. Herzl-naplója hatalmas gazdagodást fog jelenteni a cionista irodalom és mozgalom részére. És politikailag is föllötte tanulságosak lesznek, mindamellett, hogy följegyzésük óta huszonöt esztendő telt el és azóta a politikai viszonyokban és értékelések-

ben alapos változások állottak be. A Jüdischer Verlag előzékenysége lehetővé tette részünkre azt, hogy Herzl naplójának egyes részeit már most bemutat-hassuk olvasóinknak. Az a rész, melyet mostani számunkban közlünk, a naplónak bevezető része és a cionizmus gondolatának bölcsőjét és megszületését mutatja be. További számainkban még közölni fogunk egyes részleteket a naplóból.

(Utánnyomás tilos. Copyright 1922 by Jüdischer Verlag, Berlin.)

Hosszu idő óta egy végtelenül nagy emberi művön dolgozom. Ma még nem tudom megmondani, befogom-e tudni fejezni. Olyan ez, mint valami hatalmas álm. De napok és hetek óta egészen a magam tudatlanságáig kitölti lelkemet, mindentüvé elkísér engem, ott lebeg köznapi beszélgetéseim fölött, vállamon keresztül belenéz a komikusan kicsinyes újságíró munkámba, zavar és mámorral tölt el.

Hogy mi válik majd belőle, azt mostan még csak sejteni sem lehet. De a tapasztalatom azt mondja, hogy még álmoknak is megjegyzésre méltó és hogy jegyezsem fel, — ha nem is mint emlékművet az emberiség számára, de legalábbis a saját gyönyörűségemre vagy elgondolásomra a későbbi időkben. És talán e két lehetőség között: az irodalom számára. Ha a regény nem is válik tette, a tetteből még mindig válhatik regény.

A cím: Az ígért földje. Ma már igazán nem is tudom, hogy nem a „regény“ volt-e tulajdonképpen az első, mire gondoltam. Mindenesetre nem valami belletrisztikára, mint öncélra, hanem mint csölk szolgálatában állóra.

És az, hogy ma, olyan rövid idő elmúltával, már nem tudom egészen biztosan, legjobban bizonyíték arra, hogy mennyire szükséges ez a föl-

jegyzés. Mennyire megbántam, hogy Párisba megérkezésem alkalmával nem vezettem naplót az életemeimről, meglátásaimról és látomásaimról, melyeket nem lehetett újságba megírni és amelyek hamar támadnak és különös módon tűnnek el. Így történt az, hogy sok minden eltűnt az emlékezetemből.

De mi jelentősége lehet egy riport-er életemeinek ahhoz képest, amin most munkálkodom. Milyen álmok, gondolatok, levelek, találkozások, tettek, csalódások, ha semmisse less belőle és milyen rettenetes küzdelmeket kell majd megállnom, ha sikerülni fog. Ezt meg kell rögzíteni.

Stanley egy kis utleírásával fölkelte a világ érdeklődését: a „How i fond Livingstone“ cíművel. És amikor a sötét világgrészen is keresztívonult, akkor a világ nagyon meg volt hatva, — az egész kulturvilág. Pedig milyen csekélyek ezek a vállalkozások az enyémhez mérten. Ma még ugy kell mondanom: az én ál-momhoz mérten.

Hogy mikor kezdettem tulajdonképpen a zsidókérdéssel foglalkozni? Valószínűleg amióta fölmerült. Egészen biztos, hogy amióta Dühring könyvét elolvastam. Egyik régi jegyzetkönyvemben, mely most valahol Bécsben van becsomagolva, meg van még az első megjegyzéseim Dühring könyvéhez és a zsidókérdéshez. Akkor még nem volt újságom a magam írásai számára, — ugy hiszem ez 1881-ben vagy 1882-ben volt, de tudom, hogy még ma is gyakran mondom egy és más olyant, amit ottan följegyeztem. Az évek további folyása alatt a zsidókérdés egyre furdalt és rágott rajtam, kinezott és nagyon boldogtalanná tett. Valóban is mindig visszatértem hozzá, ha a köznapi élet, a szenvedések és az örömök az általános emberibe engedtek felemelkedni.

Természetes, hogy minden muló évvel változások állottak be gondolataimban, a tudatosság minden átérzése mellett is. Hiszen a tükörből is más ember néz mostan rám, mint ezeltől. De maga a személy a változott vonások ellenére is ugyanaz és az öregedő vonásokon az érettséget ismerem meg.

Az első időben a zsidókérdés keservesen fájt nekem. Volt talán olyan idő is, mikor szívesen megszöktem volna előle, valahová át a tulsó oldalra, a kereszténységbe. Mindenesetre ezek csak a fiatalkori gyön-geségnek határozatlan körvonalu kívánczokai voltak, mert ezeknek a följegyzéseknek becsületességében — melyek teljesen értéktelenek volnának, ha álszenteskedni akarnák magammal szemben — mondom én magamnak, hogy sohasem gondoltam komolyan arra, hogy megkeresztelkedjem vagy hogy a nevemet megváltoztassam. Az utóbbit egy anekdotászerű megtörtént eset is bizonyítja. Mikor véreskeserves kezdeteim idején egy kéziratral a „Deutsche Wochenschrift“-hez mentem, dr. Friedjung azt tanácsolta, hogy egy kevésbé zsidóhangzásu nevet válasszak írói álnévül magamnak. Kereken visszautasítottam és azt mondtam, hogy tovább akarom viselni apám nevét és hogy inkább kész vagyok a kéziratot visszavenni. Friedjung aztán mégis csak elfogadta.

Azután jól-rosszul író-ember lettem kevés becsúggal és csekély hiúságokkal.

A zsidókérdés természetesen ott leskelődött reám minden kérdésben és minden utszélen. Söhajtoztam és gunyolódtam fölötte, boldogtalannak éreztem magam, azonban mégsem voltam tulságosan keresztívhatva vele, mindamellett, hogy még mielőtt idáig értem volna, már egy zsidó regényt akartam írni. Spanyolországi utam alkalmával akartam ezt a regényt megírni 1891 nyarán. Ez volt akkor a legközvetlenebb irodalmi tervem. A főalakot jó barátomról, Heinrich Kanaról akartam mintázni, aki 1891 évben Berlinben öngyilkos lett. Ugy hiszem, hogy a regényben az ő felkísérő lelkétől akartam szabaddá írni magamat. Vázlatomban a re-

génynek címe Samuel Kohn volt és szétszórta jegyzeteim között még igen soknak kell lennie, melyek erre vonatkoznak. Nevezetesen a szegény zsidóknak szenvedő, megvetett és derék csoportját akartam szembeállítani a gazdag zsidókkal. Ezek a gazdagok semmit sem értenek az antiszemitizmusból, pedig tulajdonképpen és legnagyobb részben ők az okai. Kana milijóit szembe akartam állítani gazdag rokonainak milijóival.

KÖZGAZDASÁG

Kétmillió font sterlinget kap Románia a kincstári bonok rendezésére

Vintila Bratianu pénzügyminiszter nyilatkozata

Az Uj Kelet tudósítójától

A kincstári bonok régen vajdó kérdése végre megoldást nyert. A pénzügyminiszter párisi és londoni tanácskozásai bár súlyos nehézségeken keresztül, de eredményesen befejeződtek és most már bizonyos, hogy a szükséges kétmillió font sterling kölcsönt Románia rövidesen megkapja.

Bukarestből táviratozzák hogy Bratianu Vintila tegnap a fővárosba érkezett. A pénzügyminiszter a saját képviselőinek kijelentette, hogy Antonescu párisi követ hívására utazott Párisba, akinek egy pénzesoport komoly ajánlatot tett a kincstári bonokra vonatkozólag. Tényleg sikerült megállapodást kötnie és azt alá is írta a szükséges fentartással, amely bizonyos módosításokat tesz lehetővé. A szerződés előnyös az államra, mert

Románia nem ad külön garanciákat, sem koncessziókat,

mint ahogyan híresztelték. A bonok kiserelésére 2 millió font sterlinget bocsát a konzorcium Románia rendelkezésére. Más kölcsönt a pénzügyminiszter nem vett fel, az erről szóló hírek tévesek. A fenti összeg törlesztése 40 évi annuitással fog megtörténni, a kamat 4 százalékos. Az új kincstári bonokat font sterlingben fogják kibocsátani, a frankértékű bonokat pedig megállapított kedvező árfolyamon kiserelik.

Holnap érkeznek a fővárosba az angol konzorcium által kiküldött szakértők a szerződés jogi formáinak megállapítása végett.

A román kincstári bonok ügye, amely oly sok nehézséget okoztak és amelyeknek késedelmes beváltása nagyban volt okozója a román valuta romlásának, ilyenformán elintézését nyert. Szakkörökben a pénzügyminiszter közlése jó benyomást tett, ami nem mondható el arról, amit az ugyancsak égetően szükséges kölcsön felvételéről mondott. A bonok rendezése csak több adósság konvertálását jelenti, vagyis több kisebb tartozás helyett, most az államnak negyven évig kell törleszteni egyetlen nagy adósságát. A meg nem szerzett nagy külföldi kölcsön ügye továbbra is aktuális pénzügyi probléma marad, amelynek megoldása nélkül a román gazdasági válság kielégítő megoldása nem képzelhető el. Magánértesülések szerint különben a pénzügyminiszter ezirányban is tárgyalásokat kezdett és azokat tovább is folytatja.

Utolsó bukaresti távirat különben azt jelenti, hogy a minisztertanács tegnap este ratifikálta a pénzügyminiszter által Párisban kötött szerződést. Ez alkalommal a pénzügyminisztertanács megállapította annak szükségességét, hogy július 15-ike előtti rendkívüli ülésükre jöjjen össze a parlament, hogy a konvenciót az összes törvényes formákkal lássák el. Az ülésnek 3 napig fog tartani és Bratianu miniszterelnök fel fogja használni az alkalmat, hogy ez alkalommal a parlament előtt beszámoljon a genuai konferenciáról is.

Belföld

(x) Romániából pénzt és csomagot lehet Oroszországba küldeni. Bukaresti munkatársunk jelenti: Románia és Oroszország között a barátságos viszony és a kereskedelmi forgalom helyreállítására eddig jóformán mi sem történt. A hivatalos tárgyalások késedelmességét kipótólják azonban a magán-

kereskedelmi vállalatok, amelyek a kapcsolatot Oroszország és Románia között máris helyreállították. Elsőnek egy jasi bank tette közzé hirdetésében, hogy bármilyen pénzeszámra Oroszországba való átutalását vállalja a német márka átszámítási kurzusa alapján, a napokban pedig egy szállító cég vállalkozott arra, hogy csomagokat továbbít Oroszország bármely részébe. Egyelőre csak egyszerű nagyságu csomagokról van szó, amelyeket a Nansen-féle expedíció csomagjaival együtt küldenek majd Oroszországba, tekintve, hogy a Nansen-féle szállítványok legnagyobb része ujabban Románián megy keresztül. A bukaresti szállító cég, amely Oroszországba szállításokat vállal, a „Messageries Européennes” párisi cég bukaresti fiókja, amely központja révén közvetlen kapcsolatot tart fenn a Nansen expedíció igazgatóságával.

(x) Ipari és mezőgazdasági kiállítás Perjámoson. Temesvárról jelenti: Augusztus 13, 14 és 15-én ünnepli Perjámos község alapításának kétszázéves évfordulóját. Ebből az alkalomból a községben más ünnepségek keretében nagy ipari és mezőgazdasági kiállítást rendeznek, amelyre a rendezőség már most felhívja a szakkörök figyelmét.

(x) Máramarosi só Magyarországnak. A román kormány, mint Bukarestből jelenti, tárgyalásokat folytat a magyar kormány megbízottjaival nagybányászati jogok átadására. A román sós máramarosi sóbányákból szállítják Magyarországra.

(x) Megjelenik a romániai gyárak névjegyzéke. Bukarestből jelenti: A kereskedelmi és ipariügyi miniszterium a napokban fogja kiadni a romániai gyárak és iparvállalatok névjegyzékét, amely két kategóriába osztja a román ipari üzemeket. Az első rész iparnemek szerint csoportosítja a gyárakat, a másik az ipari termékek nevé szerint.

(x) Helyreállítják a brailai kikötőt az új termésközpont számára. Bukaresti jelentés szerint a CFR vezérigazgatósága elrendelte a brailai kikötők sürgős helyreállítását. A kikötőbe hatalmas villany irólampákat szerelnek fel és kettős vágányúvá változtatják át a Braila város és Braila kikötő közötti vasutvonalat. A kikötő helyreállítása a közlekedés aratására való tekintettel vált sürgőssé, mert csak ilyen módon lehet az új termésközpontot a dunai uton át külföldre szállítani.

(x) Fűrdőbe szóló kedvezményes vasúti jegyeket bocsát ki a CFR. Bukarestből jelenti: A CFR központi vezérigazgatósága július elsejével kezdődőleg az összes nagyromániai fűrdőbe való utazás számára kedvezményes jegyeket bocsát áruba. A fűrdőbe szóló jegyek oda és vissza 50 százalékos kedvezménnyel válthatók meg, vagyis ha valamely jegy ára Kolozsvártól valamely fűrdőhelyig 100 lei, úgy ez a jegy oda és vissza szóló érvénnyel csak 150 leibe fog kerülni. Ezek a jegyek október elsejéig lesznek érvényben.

Külföld

(x) Darabáruforgalom Pozsony, Bulgária és Románia között. Kassáról jelenti: Június 15-én nyílik meg a menetrendszerűleg szabályozott darabáruforgalom Pozsony-Rustuk, illetőleg Pozsony-Giurgiu között. Pozsonyból minden hónap 5-én, 15-én és 25-én indulnak hajók. Az árak az indulás előtti nap déli 12 óráig adhatók föl. Bővebb felvilágosítással szolgál a Cseh-szlavák Dunagőzhajzási Társaság igazgatója Pozsonyban.

(x) Terményfelesleg Argentínában. Buenos-Ayresből jelenti: A június elsejei buzafölösleget 830.000 tonnára becsülik. Január 1-től La Plata kikötőből elszállított körülbelül 2.2 millió tonna buza, úgy hogy az 1922. év tavaszi aratásnak főlegesen majdnem 3 millió tonnát tesz ki. Az argentinai földművelésügyi minisztérium megállapította, hogy a jelenlegi tengeri eremsérek eddig 39,640.000 métermásszára becsülhető a tavalyi 48,530.000 métermásszával szemben.

SPORT

Részvétlenség a Birák Testületében

Az Uj Kelet tudósítójától

A kolozsvári Birák Testületé folyó hó 13-án, kedden este 8 órára rendkívüli közgyűlést hívott egybe, amelynek tárgysorozatán több fontos kérdés mellett Gergely Aladár szövetségi bíró felelőssége is szerepelt. Gergely Aladár bíró, mint ismeretes, a Haggibor-Victoria bajnoki mérkőzésen elkövetett szabálysértéséért bíráskodási jogának 5 hónapra való felfüggesztésével büntette meg a BT fejelemi bizottsága. Gergely Aladár az ítélet súlyossága ellen felelősséggel él, amelyet a keddi esti rendkívüli közgyűlésnek kellett volna lefolytatni. A kolozsvári BT tagjai azonban kevés érdeklődést tanúsítottak kollégájuk ügye iránt, mert a közgyűlésen Molnár Lajos elnökön, Adorján Ödön titkár és Czinczár Imre pénztáros, tehát a BT tisztviselőin kívül, mindössze 5 gyakorló bíró jelent meg és így a közgyűlés nem volt határozatképes.

A kolozsvári kerületben állandó, könnyelműség és sportszerűtlen hanyagság uryaltszik átragadt a Birák Testületére is. Hosszu hetek óta nem tud érdemleges munkát végezni a Testület, a vitaestélyek elsekélyesedtek, mert a régi, nagy elméleti és gyakorlati képességgel rendelkező bírák érthetetlen módon nem látogatják az összejöveteleket. A kolozsvári kerületben az utóbbi időben egyedül a Birák Testülete volt az a szerv, amely hivatása magaslátán állott és lelkiismeretesen teljesítette kötelességét. Ezt a szorgalmat és buzgóságot a többi sportkerületek bírói kara is elismerte és ennek bizonyítékeként a kolozsvári bírákat tisztelték meg a Romániai Országos Birák Testülete megszervezésével. A Testület az alapszabálytervezetet el is készítette és tanulmányozás, valamint az észrevételek megtétele végett megküldte a többi kerületnek (Nagyvárad, Temesvár, Arad, Brassó és Marosvásárhely) társtestületeinek.

Az Országos Testület megalakulását lényegesen hátráltatja és a ko-

lozsvári bírói kar munkájáról kialakult elismerő véleményt alapjában rendíti meg, ha a kolozsvári futballbírák az utóbbi időben észlelt nem törődéssel kezelik ezeket a fontos kérdéseket. Az a bíró, aki a legteljesebb szuverenitást és szilárd tekintélyt követel meg magának a játékosokkal és a közönséggel szemben, a mérkőzések alkalmával a pályán és a sporttársadalomban is, tarisza eleni kötelességének, hogy a testület adminisztratív munkájában is tevékenyen közreműködjen és az üléseken való pontos megjelenésével adja a követendő példát az igazi sportszerűségre.

A határozatképtelen keddi esti rendkívüli közgyűlés következtében Molnár Lajos elnök elhatározta, hogy a szabályok értelmében újabb közgyűlést hív össze, amely a megjelölt tagok számára való tekintet nélkül érdemben fog dönteni úgy Gergely Aladár bíró felelőssége, mint a többi összes, függőben lévő ügyek felett.

Labdarugás

Kolozsvárra hozzák Sándor szerb király aranyserlegét. Az első romániai-jugoszláviai reprezentatív mérkőzésen, mint azt előzőleg jelentettük, Románia válogatott csapata megnyerte Sándor szerb király fémlelő lei értékű aranyserlegét, amelyet a szerb uralkodó a országközi reprezentatív mérkőzések díjával tüntet ki. Az értékes aranykupát, mint ismeretes, a temesvári pályaudvaron a bukaresti központi szövetség képviselői ot magukhoz vették aszal, hogy Bukarestben kiállítsák. A belgrádi győzelemhez nem volt méltó befejezés az a kínos incidens, amely a temesvári pályaudvaron lezajlott. Amikor ugyanis a vonat ablakából Kozovicsnak, a TAC kitűnő hávédjének leadták azt a dobozt, amely az aranykupát tartalmazta, a belgrádi sportünnepségek egyik bukaresti résztvevője kiépte azt Kozovics kezéből és a bukarestiek vagonjában helyezte el. Kétségtelen, hogy az aranykupa megőrzése a bukaresti szövetségnek lesz feladata, azonban a kupa átvételének nem ez volt a helyes módja. Az erdélyi és bánati válogatott játékosok, akik a temesvári pályaudvaron szenvedélyesen kikelték a szokatlan eljárás ellen, semmi mást nem akartak, minthogy a győzelem szimbólumát először azokban a városokban állítsák ki, amelyekből ők, a kupászerző játékosok rekrutálódtak, tehát Kolozsvárt, Nagyváradon, Aradon, Temesvárt és Marosvásárhelyt. Személyesen nem akarták, kivánságuk teljesítését pedig feltétlenül megérdemelték volna. A temesvári pályaudvari civódás után a serleget Bukarestbe vitték, ahol a Calea Victorie egyik ékszerészüzletének kirakatába ki is állították és a közönség elismeréssel szemlélte az erdélyi és bánati futballisták hatalmas teljesítményének értékes jutalomtárgyát. A bukaresti központi szövetség vezetői belátták azonban, hogy méltánytalanul jártak el Erdély és Bánát sportférfiaival szemben és futár útján közölték a kolozsvári Comitetul Regionallal, hogy két megbízottját küldje le Bukarestbe, akiknek jegyzőkönyvi átvételi elismervény ellenében, Kolozsváron leendő kiállítás céljából átadják a serleget. Dr. Dragomir Silviu egyetemi tanár, a kolozsvári kerületi bizottság elnöke már megtette a szükséges intézkedéseket, hogy megbízható szövetségi tisztviselők Bukarestbe utazzanak az értékes kupa átvétele végett. Sándor király aranykupája tehát a zavaró intermezzók után a közeli napokban Kolozsvárra kerül, ahol kiállítják és így Erdély fővárosa sporttársadalmának is alkalmá nyílik megzemlélni azt a művészi kivitelű győzelmi trofeát, amellyel Jugoszlávia uralkodója a romániai futballisták magasnövő játékat jutalmazta.

Urnapi mérkőzések. Ma, csütörtökön délután három mérkőzés kerül eldöntésre a városi sporttelepen. Az Urnapi mérkőzések sorrendje a következő: Victoria ifj.—KKASE ifj. barátságos, Victoria oldboy—KKASE oldboy, revánsmérkőzés a Victoria öreg legényeinek multheti 8:0 arányú győzelmeért. A főmérkőzést a KAC és a másodosztályú bajnokság nyertesének, a KKASE csapatának barátságos mérkőzése nyújtja.

Milliósz légypapír

kapható

Erdélyi és Kovács

papír, rövid, galanterie és nürnbergi áruk nagykereskedésében. Cluj-Kolozsvár, Deák Ferenc-utca 37.

kamaraén
Emelt bel
sz. Előad
vezető aj

(Operett-
helyárak
hétfo déli
pénztár.)

(Operett-
helyárak
Vasárnap d. u
helyárak
Vasárnap este
asszony. (C
Rendes H
159. sz. C

A ham
rett-ujdon
árakkal. U
a műsorra tüz
megváltató

Péntek: L
Szombat: I
Vasárnap:

Péntek: A
Szombat: A
Vasárnap:

Forg
Ba

keres

azonnali
praxissá
perfect u

level

és egy

köny

Ajánl: toh
Forgalmi
gához, C

Sze

csa

„Frater

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ Heti műsor

Csütörtök: Lakmé. (Sándor Erzsika kamaraénekesnő búcsufőlépésével. Emelt helyárakkal. Opera-bérlet 28. sz. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Péntek: A hamburgi menyasszony. (Operett-ujdonosság, először. Premier helyárakkal. A premiar-bérlet helyeit hétfő déli 12 óráig tartja fenn a pénztár.)

Szombat: A hamburgi menyasszony. (Operett-ujdonosság másodikszor. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 158. sz. B.)
Vasárnap d. u.: Kamélián hölgy. (Olcsó helyárakkal.)

Vasárnap este: A hamburgi menyasszony. (Operett-ujdonosság, 3 adszor. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 159. sz. C.)

Hétfő: A hamburgi menyasszony. (Operett-ujdonosság, 4-edszor. Rendes helyárakkal. Utolsó napi bérlet, 160. sz. D.)
A műsorra tüzött előadások jegyei előre megváltatók a színház pénztáránál.

MOZGÓK MŰSORA:

Egyetem mozgó:

Csütörtök: Lengyelvér. Első rész.
Péntek: Lengyelvér. Első rész.
Szombat: Lengyelvér. Első rész.
Vasárnap: Sarah grófnő.

Uránia mozgó:

Csütörtök: A más asszonya.
Péntek: A más asszonya.
Szombat: A más asszonya.
Vasárnap: Kivánderlő.

Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: FRATERNITAS nyomdái.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

Forgalmi Bank Rt. Cluj

Keres

azonnali belépésre bank-praxissal rendelkező egy perfect magyar németönálló

levelezőt

és egy mérlegképes

könyvelőt

Ajánlatokat kérünk
Forgalmi Bank Igazgatóság-
gához, Cluj beküldeni.

Valutapiac Junius 14-én

TŐZSDÉK	Lei	oseh kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	oszt. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	lengy. márká	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest valuta deviza																
Bécs .... valuta deviza																
Prága valuta deviza			1665	460	99850	28450		455	23375	73	3577	133	5255	2043	3390	
Berlin .. valuta deviza		600		2785	60	1575	15750	3225	1407				313	12350		
Zürich .. valuta deviza		1005	165			2805	260	53		133		12	525			
Paris .... valuta deviza																
Budapest valuta deviza	656	1930	808	89	190	4927	490		4470	1383		2150				485
		1945	813	89		5100			4475				992			

Kereskedők és viszontelárusítók figyelmébe!

2 vagon olasz cérna érkezett, garantált 400 yardos la. márkák.
Szállítunk legolcsóbb napi árban postai szétküldéssel.

Gutfried és Herskovits
Oradea-Mare, Piata Unirii 12. — Telefon 211.

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co

kötött, szövött, rövid és norinbergi árú nagykereskedése
Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

MODERN ÜVEGCISISZOLDA ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR

PÉCHY és TÁRSA

Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna
(Képücsin-u.) 20. 0000000000000000 1381

készíti a legszebb tükröket
és butorüvegeket minden
méretben és mennyiségben
Ujrafoncsorozás!
Kérjen árajánlatot!

Coron Blue

(Kékitő kocka), kékitő illatos, tinta, párna, festék, kalaplakk minden színben, légygátró, szalagos és ives. **Padlóárgító**, garantált minőség, legolcsóbb ár.

„LUXOR” vegyészeti gyár, Cluj,
Telegram: „Luxor”, Cluj, Telefon 12-97.
Engros engedmény. 1295

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindenemű timár-hulladékot legmagasabb napi árban vásárol
Szaru- 1310
35 csontárugyár Rt. Cluj

Ha szép és elegáns ruhát akar, látogassa meg
Herkovits Jenő
férfi szabót str. Baba Novac (Bethlen-u.) 10, ahol bel- és külföldi szövetek állandóan raktáron vannak. 000
Pontos kiszolgálás, 1337
Szolid és olcsó árak!

GRÜNWALD-ÜVEGCISISZOLDA ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR

ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT
ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16
Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnek
Tükröveg megérkezett!
Ujrafoncsorozás
Finntükrök raktára

Tenis nadrág

lei 260, lüster sacco

Neumann M.

férfi-, fiu- és leány-
karuha áruhaza
Cluj, Piata Unirii
Főtér 14.

Telefon 81. Telefon 81.

LÁDAGYÁR

Mindenemű ládákat és fadobozokat összeszegeztet és szétszedett részeken megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbban naplapon.

Sajovics és Lebovits

fakereskedés és ládagyár
Strada Cernantii (Kajántól-u.) 1. szám.

Megolcsult az építés!

Calcit telepén
1 m³ mész
170 lei

Telep:
Felegvári-u. 9. Telefon 1106.

Molgirtók:

Mirtolin, Molytea, Camphor

Rovarporok:

Zacherlin, svábogárpor

Poloskairtok;

Patkány és egér-

irtó szerek

legolcsóbban, beszerezhetők:

„Rózsa”

nagydrogéria és vegyészeti gyár
detali üzletében. Cluj, P Unirii
(Mátyás kir.-tér) 26. Telefon 7-91.

Szép, izléses nyomtatványt csak az UJ KELET nyomdája készít

Névjegyeket, eljegyzési, lakodalmi kártyákat, üzleti nyomtatványokat a legrövidebb idő alatt és a legjutányosabban szállítunk.

„Fraternitas“-nyomda Cluj-Kolozsvár Str. Baron L. Pop (Brassai-u.) 10. Telefon 879.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 1 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 10 lel. Jellegű hirdetésre semminemű felvilágosítás nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbítanak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Két izraelita asztalossegédet, ki a szombatot akarja megtartani, felvesz Jakab Márton asztalos Zsibón. 3990-1

Keresünk megvételre 6 1/2 méter üvegfalat. Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi Rt. Cluj—Kolozsvár, Calea Reg. Ferd. 70. 3992-1

Benősülne egy 26 éves, izr., értségtelt fiatal ember kereskedő vagy más intelligens családba. Cim Közvetítő Iroda, Oradea-Mare, Pável-u. 5. 4019-1

Férjhez menne egy 31 éves izr. nő egy jobb módú ur emberhez. Hozomány 50.000 lel és 3 szobás lakás butorral. Cim Közvetítő Iroda, Oradea-Mare, Pável-u. 5. 4019-1

Üzletberendezés, vasrácsos, üveges ajtó, egy nagy beiga tükör eladó, Forduló-u. 5. Mandel.

Ruha- és fehérneműhímzést jutányos áron vállalom. Uránia-palota II. em. 14. ajtó.

Társulnék 40.000 lel készpénzzel kisebb üzletbe tevékeny társnak. Megkeresést „Megéltetés” jellegre e lap kiadóhivatalába kérek.

Előpatakon orth. kóser vendéglő június 10-től megnyit. Grün Mór.

Jutányos áron 3 drb. (Széfer Torá) eladó. Bövebbet Schönfeld Samu, Arad Strada Cusub (Wesselényi u) 6., ahol azok megtekinthetők. 3995-1

Bocskor, mosótalp, felsőbőr és szajgyártóbiánk állandóan nagy készlet kicsinyben és nagyban. Legolcsóbb árak mellett. Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközölök. Jelenlegi talp és bocskor ára 65—70 lel. Vagontéleinél 5 százalék kedvezmény.

SÁMSON-BÖRGYÁR
Gyufagyár-utca 1. Gyorsáru raktárral szemben. Telefon: Gyár 3—86, lakás 3—87. szám.

Wien Irodánk
és Bruck—Hegyeshalom—Budapest—Szolnok—Biharkeresztes—Békéscsaba és Kőtegyanba felállított saját exposituráink útján

kőbér kikötése melletti 5—10—15 napi
határidőn belül Ó- és Uj-Románia bármely részébe vagy vissza darabáru és vagonrakomány szállításokat vállalom
Deutsch Testvérek. Központ Cluj, P. Unirei 26. Fickok Wien I. Roienturm Str. 12. Oradea-Mare, Rimanóci-u. 12. Orsova, Dunapart. 1276

Temesvári „BEGA” Gőzmalom Részvénytársaság
(ezelőtt „Hungária” Gőzmalom Rt.)
napi 12 vagon őrlőképességű, modern malom
Legmodernebb berendezésű
tésztagyára
előállít mindennemű makkaronit, levestészát, tarhonyát kiváló minőségben. 3951-1

Cukorka és csokoládé raktár
Lusztig és Nussbacher
Cal. Regele Ferdinand 31.
Szállítunk postán, utánvét mellett.

A cipőimpárt teljesen megszünt mert a Renner Testvérek és Társai
Börgyár Rt., Cluj—Kolozsvár gyárt mindenféle férfi, női és gyermekcipőt színes és lakbőrökből is a leg-elegánsabb kivitelben!! 1301

Utleveléket 48 óra alatt láttamoz. — Felvesz hirdetések és fényreklámhirdetéseket. Fodításokat elvégez „RECLAMA”, Piata Unirei 4. I. emelet. 2917-1

A Budapesti Mintavásár

4023-1 alkalmával kitűnően megszervezett **1922. június 17—26.**
gyűjtőkocsi forgalom Budapestről Romániába

áll a vásárlók rendelkezésére. Felvilágosításokkal szolgál és ajánlóleveleket készsággel ad
CAROL LASSEN nemzetközi szállítási vállalat Cluj, Piata Unirei 4. Telefon 333. Táviratcim Carlussen.
Képviselők a mintavásáron: Sulzer és Vogel nagyszállítók (Budapest, V. Zoltán-u. 16. Telefon 85—90) pavillonjában.

A külföld legbiztosabb féregirtóanyaga megérkezett. Féregirtást teljes garancia mellett 00000000 eszközöl 00000000

GRÁTZ

Str. Saguna (Bartha Miklós-u.) 16. A legmodernebb címfestést, szobafestést és mázolászt 00000000 elvállalok. 00000000
749 TELEFON 749
1388

Nagybani raktárom
Str. Regina Maria v. Deák Ferenc-u. 13. szám alatt van
Eisenstädter F.
volt Lskatos-áruház
Sehol olyan választékkal nem kap gyermekocsit, utazóbőröndöt, gumilabdát és footballabdát

Utazó bőrönd és táska
legjobb minőségben kapható
Farmati bőröndösnél
Cluj, Str. Memorandulet (Unió-u.) 16.

Mindennemű bádogos és vízvezeték szerelő munkákat legolcsóbban ugyhelyben, mint vidéken vállalom 1298
Frisch Samu
Cluj, Cal. Motilor (v. Monostori-u.) 143.

UJ KELET

Zsidó Ifjúsági folyóirat
Előfizetési ár egy évre 80 lel.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 48.

Gleichenberg Fürdőtelepen
levő Scheibaun-villában áthelyezett orih. kóser vendéglőmet május 25-én megnyitottam. Pontos kiszolgálás mellett szép szobák is kaphatók.
4021-1
Eisen Salamon

Cégtáblákat
legolcsóbban készít 1816
JAKAB
Starda Regala 12a. (volt Majális-u.)

Megjelent!
És a meggörbedt kiegyenesedik,
egy ember, névszerint
Menasse Chajim története,
aki

Buczac szent községből való (építse fel városunkat a Leghatalmasabb, Amen) aki vagyonát elvesztette és a szegénység (óvjon meg bennünket az Irgalmas) eltérítette az Úr útjáról és szepiót ejtett Izraelen és szidalmazták és eltaszították és hajszolták és mégse zavarta mások életét és nevét és emlékezetét megőrizték, mint azt ez a könyv részletesen elmondja. És róla és a hozzája hasonlókról beszél az Irás: „És azután levezekelték bűneiket”, és mondja a Rasi (áldassék emléke): „Levezekelték bűneiket szenvedéseikkel.”

Ezt pedig szerzette és feljegyezte
S. J. Agnon
és magyar nyelvre írta Sas László.
Kiadja a Kadima Clujon a Teremtés 5682 esztendőjében.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályánál. — Ára 30 lel. Az Uj Kelet előfizetői 25 lel-ért kapják!

Megérkeztek a tavaszi saison divatkülönlegességei szövetekben és selymekben!
Grünwald és Steiner
női divatkülönlegességek áruháza CLUJ, PIATA UNIRII No. 12.

Hirdessen az UJ KELET-ben!

Megnyilt! 4015-1 **Megnyilt!**

„HELIOS”

kötő- és kötőszövőgyár rt. engros és detail üzlete
CLUJ, P. Unirii (Mátyás-tér) 7. Hitel Bank-palota

Mindennemű kötöttáru, női ruha és kreppek, swetterek, legfinomabb női harisnyák. — Eredeti gyári áron!

A pesti divat revüről, csuda szép modellek estélyi, nyári selyem és strand ruhák, legfinomabb kivitelbe raktárra érkeztek. 3998-1
Szolid szabott árak!
Spirer
női divat üzlete, Cluj, Főtér 16.

Central Buffet
Színház után 1314
az elite közönség találkozó helye

Megjelent az új lakbérleti törvény
Lakók, háztulajdonosok és könyvkereskedők figyelmébe!
Bizományosoknak, könyvkereskedőknek magas jutalék
a Fraternitas kiadásában megjelent **az új lakbérleti törvény** hiteles magyar szövege, kiváló szakember előszavával és magyarázatával.
Ára 6 lel.
Minden tőzsdében kapható!
Megrendelhető: a Fraternitas nyomda-vállalatnál, Cluj, str. Baron L. Pop 10 — Friedmann hírlap-irodánál Cluj, Piata Unirei és az Uj Kelet kiadóhivatalában.

„Fraternitas” nyomda kiadása, Cluj—Kolozsvár.

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, Str. L. Pop. — Brassai-n

Az Uj Kelet tele...
Szerkesztőség...
Kiadóhivatal...
Nyomda...
Féber osztály...
zs. N. Sz.

A kéziratok kizárólag szerkesztőségnek...
Kéziratok...
vissza és nem...
betűnk meg...

V. évfolyam

A kolozsvári

Két ellenzék és a nemzeti pártok után egymással Románia két összefogott. Nézetek fejtésére csak fegyverszünet nagyon jelentős hatvan ellenzék meg a verszerző mány ellen s hának, ez a front! A parasztpárt és a többi párttal, a kolozsvári ép ez a főerde már a regátnek lenzék is magá erősebb ellenzék az egész ellenzék eljárnia, mert a lanksszal tudják hatalmát. A szövörtént, amely a fog végbemenni, ellenzék azt a meg a kormány parlamentből, nélyen tanácskoztessé teszi a ház kellemes lehet, kellemetlenebb. nek többsége albír, minden tény a felelősséget. N mány, amely a Ellenzék nélkül mint egyensúlyo kötelen, amely a kifeszítve. Aki o pillanában lezultáncos az ilyen kül nem is mer vállalkozásnak.

Nos, az ellen dása egészen bi helyzetet fogja liberális többség mer majd meg felett a bizonyt a kolozsvári fejt part és nemzeti jelentős. Jelent szempontjából is ellenzék nem m vári koronázásr Gyulafehérvárra a harcot a buk Ez a gyulafeh már régóta kisé szedelmesen kö A nemzeti párt reméli, hogy A iesznek Jorgáé Take Junescué kisebbségekkel, hogy Bratianu ben tarthatlan lozsvári szövet nézzük ilyen egyelőre magát dekes s a mi s örvendetes is. hogy ez a két zék egymással s vetkezésnek nin nyos, hogy var Nines okunk mán nemzeti pá de kétségtelen, beli programtól mes határozato vésbé szimpatik dett. Ezzel sze demokráciája zott meg demob nos. A kolozsv nem megtermé nemzeti párt